

NÚM. 5 FEBRER 2006

SUMARI >

.....

EDITORIAL 1

.....

ESTUDIAR 2/13

Els estudis de Salut

.....

DIÀLEGS 14/19

Filologies

Enginyeries

.....

CARPETA D'EXPERIÈNCIES 20/27

No presentat

Stop a l'exclusió: alternatives per atendre i facilitar la inserció

.....

ENTREVISTA 28/31

Enrique Gil Calvo

Sociòleg

.....

VIURE LA XARXA 32

Encara no t'has apuntat?

.....

CAMPUS D'INFORMACIÓ 33/36

Sessions informatives per titulació

Pràctiques de laboratori per als

estudiants de batxillerat

Les biblioteques de la UV al vostre abast

Olimpiades de Biologia

És el temps de les dones: el 8 de març a

la Universitat

Diàlegs entre els escriptors i els lectors joves

Visitant la Universitat... La Nau

.....

01	EDITORIAL	>
02	ESTUDIAR
	A la Universitat de València <i>Coordinació i textos</i> Eva Llorens Celades	Els estudis de salut FISIOTERÀPIA / MEDICINA / ODONTOLOGIA / PSICOLOGIA / LOGOPÈDIA / INFERMERIA / PODOLOGIA / NUTRICIÓ HUMANA I DIETÈTICA / CIÈNCIA I TECNOLOGIA DELS ALIMENTS / FARMÀCIA
14	DIÀLEGS
	Filologies Enginyeries <i>Coordinació</i> Magda R. Brox	Félix del Rio, orientador del Liceu Francès, i la degana de la Facultat de Filologia de la Universitat de València, María José Coperías, dialoguen amb dos futurs filòlegs: Margarita Gracia, d'Anglesa, i Rubén Pastor, de Clàssica. Carmen Carvajal, orientadora de l'IES Salvador Gadea d'Aldaia, entrevista tres estudiants de diferents enginyeries de la Universitat de València: Juan Pablo Felipe, Óscar Rovira i Manuel Simón, i la vicedirectora de l'Escola Tècnica Superior d'Enginyeria, Isabel Vázquez.
20	CARPETA D'EXPERIÈNCIES
	Ernest Garcia, Alicia Villar Empar Martínez, Amparo Camacho	No presentat: absències en els exàmens de primer curs a la Universitat de València Stop a l'exclusió: alternatives per atendre els joves amb risc d'exclusió social
28	ENTREVISTA
	Charo Álvarez	Enrique Gil Calvo Sociòleg
32	VIURE LA XARXA
	Charo Álvarez Alicia Villar	Encara no t'has apuntat?
33	CAMPUS D'INFORMACIÓ
	<i>Coordinació</i> Eva Llorens Celades	Sessions informatives per titulació Pràctiques de laboratori per als estudiants de batxillerat Les biblioteques de la UV al vostre abast Olimpíades de Biologia És el temps de les dones: el 8 de març a la Universitat Diàlegs entre els escriptors i els lectors joves Visitant la Universitat... La Nau

EDITORIAL

Els postgraus que vénen

Fa tant de temps que parlem de les noves titulacions adaptades a l'Espai Europeu d'Educació Superior –i, tanmateix, passen els anys sense que apareguen en el BOE les directrius generals pròpies d'un nou títol– que ja n'esdevenim incrèduls. Tans sols ens faltava el naufragi de la Constitució Europea perquè n'augmentara la incertesa. Sembla com si el tren europeu s'haguera capbussat en una boira espessa.

Però bé podria passar que els processos macropolítics seguisquen un ritme lent, cautelós, tortuós... mentre que, per sota, uns altres dinatismes estan marcant un ritme creixent –i irreversible– d'interconnexió i de relacions que avancen malgrat els obstacles legals amb què ensopeguen. Així passa amb els intercanvis Erasmus, amb els acords creixents entre universitats per a impartir dobles titulacions, intercanviar professorat, crear grups d'investigació... Aquest procés no té retorn. El geni ha eixit de l'ampolla i no hi pensa tornar.

Un dels àmbits pel qual el tren transita vers l'Estació Esperança és el dels postgraus oficials. El proper mes de setembre, les universitats espanyoles podran implantar els programes de postgrau (màster i doctorat) oficials que les seues respectives comunitats autònomes hagen autoritzat.

La Universitat de València ha presentat a l'aprovació de la Generalitat Valenciana trenta-cinc propostes que espera implantar el proper curs 2006-2007 i que abasten tots els camps i àrees de coneixement. Van des de l'Erasmus Mundus en Psicologia del Treball, de les Organitzacions i dels Recursos Humans, passant per l'Enginyeria Biomèdica o l'Enginyeria Ambiental, fins a la Gestió Cultural; des del Business Administration, passant pels Estudis Internacionals i de la Unió Europea, fins al màster en Continguts i Formats Audiovisuals en l'Era Digital, o el màster en Gènere i Polítiques d'Igualtat. En la nostra oferta tenen espai el màster en Estudis Hispànics i el màster en Assessorament Lingüístic i Cultura Literària: Aplicacions al Context Valencià; el màster en Aqüicultura i el màster en Ètica i Democràcia.

Es tracta d'una primera fornada que té l'objectiu d'oferir alternatives educatives en formació superior especialitzada a un públic específic, ja que encara no s'han implantat els nous graus. Des d'ara, i fins que culmine el procés d'implantació de les noves titulacions de grau, els postgraus tindran com a destinataris, d'una banda, professionals que necessiten reciclatge, adaptació o reorientació dels seus processos formatius; i d'una altra, aquells que estan cursant ara les actuals titulacions o que ho faran els propers anys, per tal que tinguen oportunitats d'accedir al nou esquema formatiu europeu i a titulacions que, d'una altra manera, seria impossible implantar o caldria cursar-les a preu de mercat.

Hi ha qui diu que amb aquesta manera de procedir estem començant la casa per la teulada. També hi ha qui afirma que aquesta és una manera de privatitzar la universitat. Ans al contrari. Si existeixen demandes de formació especialitzada (i això ho diran els resultats de matrícula i d'inserció professional) hem de superar les rigideses legals que impedeixen atendre-les. A les universitats públiques ens correspon un gran exercici de responsabilitat. La Universitat de València, com fa cinc-cents anys, no pot deixar d'atendre les necessitats que la nostra societat planteja. Amb aquesta oferta volem posar els nostres millors recursos al servei de la societat valenciana. Aquesta és la nostra manera de construir Espai Europeu d'Educació Superior.

Coordinació i textos:
Eva Llorens Celades

FISIOTERÀPIA / MEDICINA / ODONTOLOGIA / PSICOLOGIA / LOGOPÈDIA /
INFERMERIA / PODOLOGIA / NUTRICIÓ HUMANA I DIETÈTICA /
CIÈNCIA I TECNOLOGIA DELS ALIMENTS / FARMÀCIA

Mens sana...

La importància i la preocupació per la salut, no sols del cos sinó també de la ment, és un valor que ha perdurat al llarg dels segles. Des d'Hipòcrates fins els nostres dies, els objectius de totes les disciplines que han anat desenvolupant-se al voltant d'aquest gran tema han perseguit una finalitat comuna: conèixer el funcionament del cos i la ment humans per a procurar i restaurar la salut. Allò que sí que ha canviat amb el pas del temps és l'oferta oficial dels estudis, que ha esdevingut molt diversa i enriquidora en un intent d'adequar-se a la demanda social i a la millora del nivell de vida. Perquè, com diu l'OMS, la salut no és sols l'absència d'afeccions o malalties, sinó l'estat de complet benestar físic, mental i social. Les deu titulacions que seguidament presentem ofereixen als estudiants tot un ventall de possibilitats que la Universitat de València posa al seu abast.

CIÈNCIES DE LA SALUT

1r CICLE

TÍTOL	DURADA	CRÈDITS	CENTRE
Diplomatura en Fisioteràpia	3 anys	198	EU de Fisioteràpia
Diplomatura en Infermeria	3 anys	225	EU d'Infermeria
Diplomatura en Logopèdia	3 anys	180	Facultat de Psicologia
Diplomatura en Nutrició Humana i Dietètica	3 anys	181	Facultat de Farmàcia
Diplomatura en Podologia	3 anys	220	EU d'Infermeria

1r i 2n CICLE

Llicenciatura en Farmàcia	5 anys	319	Facultat de Farmàcia
Llicenciatura en Medicina	6 anys	500	Facultat de Medicina i Odontologia
Llicenciatura en Odontologia	5 anys	300	Facultat de Medicina i Odontologia
Llicenciatura en Psicologia	5 anys	302	Facultat de Psicologia

2n CICLE

Llicenciatura en Ciència i Tecnologia dels Aliments	2 anys	120	Facultat de Farmàcia
---	--------	-----	----------------------

Celedonia Igual, directora de l'Escola fins desembre passat, en una sala de demostració de l'Aulari V. (Foto: M. Lorenzo)

01 FISIOTERÀPIA

PIONERA EN EL SEU CAMP

La diplomatura en Fisioteràpia es va incorporar com a titulació oficial al mapa universitari l'any 1981. Un any després, la Universitat de València va ser la primera que la implantà. Des de llavors esdevingué punt de referència a nivell estatal, estatus que avui encara manté.

Si bé els estudis de Fisioteràpia són relativament recents, els seus orígens es remunten a temps ancestrals. Les mans i els agents físics, com ara l'aigua, el fred o la calor, s'han utilitzat des de sempre per tractar de millorar lesions i dolors diversos. Les 160 places ofertes es cobreixen, majoritàriament, amb estudiants que trien la titulació com a primera opció. D'altra banda, cal destacar l'interés dels professionals de l'esport per aquesta carrera. Segons Celedonia Igual, directora de l'Escola Universitària de Fisioteràpia i professora de Fisioteràpia general, "no sols els esportistes d'alt nivell o d'elit n'estan interessats, sinó tots els professionals de l'esport en general, perquè és un camp que ja coneixen i els proporciona una eixida laboral alternativa".

També són significatius el bon rendiment acadèmic i el nombre d'alumnes que simultaneigen aquesta diplomatura amb d'altres estudis, especialment amb Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport, amb la qual, des de gener de 2006, comparteixen espai a l'Aulari V del Campus de Blasco Ibáñez.

La formació

Els diplomats en Fisioteràpia adquireixen coneixements suficients, en primer lloc, de l'estructura i funcionament del cos humà i de les afeccions i patologies que pateix, sobretot a nivell motriu. Així, hi ha assignatures com Anatomia humana, Patologia de l'aparell locomotor o Afeccions del sistema nerviós. En segon lloc, els continguts s'orienten a l'aprenentatge de teràpies i de tècniques que milloren l'estat del malalt, així com a la prevenció de futures lesions i malestars: Cinesiteràpia, Electroteràpia, Hidroteràpia, Termoteràpia...

També trobarem assignatures com Salut pública i legislació sanitària, d'altres més específiques relacionades amb l'esport i l'exercici físic o amb l'aprenentatge de tècniques per al tractament de la discapaci-

tat física i, finalment, un aspecte que no es pot oblidar en tant que tractem amb persones: Entrenament en competències socials o Dinàmiques de grup.

Els crèdits pràctics i les estades clíniques

Dels 198 crèdits que té la diplomatura, 102,5 són crèdits pràctics/clínics. L'Escola disposa de sales de demostració (amb gàbies, matalassets, lliteres, aparells d'electroteràpia, corrioles, espatlles...) on els alumnes alternen els rols de fisioterapeuta/pacient. Com diu Celedonia Igual, "aquestes pràctiques introdueixen l'alumne en l'adquisició d'habilitats i destreses que li seran indispensables per al futur exercici de la professió".

A més a més, al llarg dels tres cursos s'organitza la càrrega lectiva de la matèria Estades clíniques que, en total, suma 21 crèdits. Repartides en quatre assignatures, aquestes faciliten el primer contacte dins l'àmbit hospitalari amb pacients reals i, amb una ràtio de tan sols dos estudiants per professor, es realitzen als hospitals: Clínic, Doctor Peset, General, La Fe i Arnau de Vilanova. Estades IV, la darrera, que es troba a tercer curs, es pot fer, bé mitjançant els convenis que la Fundació ADEIT té signats amb clíniques i centres privats, o bé en centres de països europeus si l'alumne opta per un intercanvi Erasmus. Al voltant de 30 alumnes decideixen anualment aprofitar els 16 convenis signats amb centres d'arreu d'Europa.

El paper del fisioterapeuta

Al capdavant, el professional de la fisioteràpia col·labora amb d'altres professionals en l'atenció integral del pacient: metges, infermers, logopedes... Dins els hospitals, s'atén el pacient des del seu ingrés fins l'alta mèdica i, si escau, se li fa un seguiment ambulatori a domicili. A l'atenció primària, dins els equips de salut, es realitzen tasques de prevenció, promoció i teràpia física. També es pot treballar en centres de rehabilitació, entitats esportives, mútues laborals, balnearis, etc. Un altre camp seria la docència i la gestió de serveis assistencials, públics o privats. Però, com constata la directora de l'EU de Fisioteràpia: "cada volta més es tendeix a l'exercici lliure de la professió en consultes i clíniques privades, perquè places a hospitals i centres de salut no hi ha moltes". Les possibilitats són diverses: fisioteràpia esportiva, respiratòria o cardiocirculatoria; tècniques d'hidroteràpia, termoteràpia o electroteràpia; camps com la neurologia, traumatologia, pediatria i, amb gran potencial, la geriatria, la fisiovetèrinària o la fisioestètica.

Per a exercir en aquests àmbits, els diplomats necessiten una especialització que moltes vegades completen amb postgraus que la Universitat ofereix. Però, per a Celedonia Igual, no n'hi ha dubte: "caldría allargar la titulació un curs i així es garantiria una formació més completa; potser ara, amb la nova formulació dels estudis dins l'Espai Europeu d'Educació Superior, açò siga possible".

Esteban Morcillo, degà de la Facultat de Medicina i Odontologia fins desembre de 2005.

02 MEDICINA

PROCURAR I RESTAURAR LA SALUT

Els estudis de Medicina s'imparteixen a la Universitat de València, oficialment, des de 1502, tot i que des del segle XV ja hi havia una Escola de Cirurgia. La seua antiguitat i trajectòria fan que aquesta facultat se situe entre les primeres de l'estat en demanda i prestigi social i acadèmic.

Les habilitats clíniques

L'objectiu d'aquesta titulació, procurar i restaurar la salut, fa que la seua càrrega lectiva siga majoritàriament troncal (405 crèdits troncal d'un total de 500). El contingut dels estudis de Medicina és altament coincident entre les universitats, no sols de l'estat espanyol sinó també d'Europa. De la mateixa manera, la formació ha de procurar que els estudiants aprenguen els fonaments teòrics i conceptuals de la ciència mèdica i que adquirisquen l'experiència i la capacitat clínica suficients. És per això que els crèdits pràctics/clínic constitueixen el 50% del total de la titulació. Per a Esteban Morcillo, degà de la Facultat de Medicina i Odontologia i catedràtic del Departament de Farmacologia, "la base principal d'un metge és l'habilitat clínica en el contacte amb el malalt i, per tant, l'elevada presència de les pràctiques clíniques en la formació és essencial, qualitativament i quantitativa".

Per a dur a terme les tasques docents i clíniques de manera coherent, s'ha generat la figura del professor funcionari amb plaça vinculada i també la del professor associat assistencial, i així s'aprofita la capacitat docent del sistema sanitari en la formació dels estudiants. En aquest punt cal destacar, segons Esteban Morcillo, "l'esforç docent i de gran qualitat realitzat pel conjunt dels professionals de la sanitat".

La durada justa

Els 6 anys que té la titulació s'estructuren en dos cicles de tres anys cadascun. A més a més, si hom vol continuar amb l'especialització, cal invertir almenys un any per a preparar el MIR (Metge Intern Resident) i de 4 a 5 anys més segons l'especialitat triada. Però, malgrat la durada, l'aprofitament acadèmic dels estudiants és molt bo i pocs abandonen la carrera. D'altra banda, l'arribada de l'Espai Europeu d'Educació Superior no agafa Medicina per sorpresa, perquè ja estava subjecta a una normativa europea en pro d'una formació

La llicenciatura en Medicina és la més antiga i una de les més emblemàtiques de la Universitat. (Foto: M. Lorenzo)

estandaritzada. Així, com diu Esteban Morcillo "és difícil pensar en una possible reducció de la càrrega lectiva si atenem a la creixent complexitat d'aquests estudis".

I és que amb la salut no es juga, i cal conèixer tant el funcionament del cos humà, com el de totes les unitats que l'integren, les seues disfuncions i els tractaments que es poden aplicar, així com adquirir capacitat de diagnòstic: Anatomia, Epidemiologia, Bioquímica i Biologia molecular, Fisiologia, Medicina i cirurgia d'aparells i sistemes, Obstetrícia i ginecologia i Psiquiatria, són algunes de les assignatures que tot alumne cursarà al llarg de la carrera.

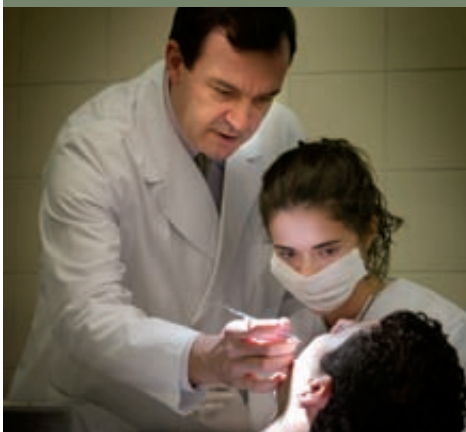
El MIR i altres eixides professionals

A més de les tasques assistencials, els titulats en Medicina també poden treballar en la recerca, en la docència —fonamentalment universitària— o en la gestió dels centres sanitaris. La recerca sol desenvolupar-se en laboratoris d'investigació —universitaris o no—, dins la indústria farmacèutica, o en centres d'investigació públics i privats. Dins aquest camp, com subratlla el degà de la Facultat, "la investigació biomèdica ha adquirit molta importància i implica un repte constant en l'aprofundiment del coneixement de les malalties per a trobar noves estratègies preventives i curatives". Dins les eixides assistencials es pot exercir lliurement la professió en consultes privades i es pot treballar en consultes d'atenció primària o d'atenció mèdica especialitzada en ambulatoris, clíniques i hospitals. Cal esmentar també

l'àmbit relacionat amb la prevenció de riscos laborals i amb la medicina del treball.

Però una de les eixides més remarcables és, sens dubte, el MIR, ja que sense aquesta especialització no es pot exercir la medicina dins la xarxa pública. A setembre de 2005, el Ministeri de Sanitat i Consum convocà 5.663 places per a les diferents especialitats mèdiques. Ara bé, el MIR no implica una plaça en propietat, com s'explica en el quadre *La formació sanitària especialitzada*.

Arribats a aquest punt, hem d'insistir que l'exercici de la medicina requerirà, en qualsevol cas, una formació continuada que s'adapte a l'evolució dels coneixements i dels avenços tecnològics.

Els estudiants d'Odontologia atenen pacients a la Clínica sota la supervisió dels professors. (Foto: M. Lorenzo)

03 ODONTOLOGIA

DE LA URGÈNCIA A LA PREVENCIÓ

Tot i que els orígens d'aquesta titulació es remunten als inicis del segle XX, fou l'any 1986 quan es publicà el nou títol d'Odontologia. Mentrestant, molts odontòlegs s'hi dedicaren després de llicenciar-se en Medicina i Cirurgia, mitjançant uns cursos d'especialització en Estomatologia.

El pla d'estudis

Els dos cicles del pla s'estructuren, en aquest cas, de manera diferent: el primer cicle és de dos anys i el segon de tres. Predominen les assignatures troncales sobre la resta i, pel que fa a la docència, el 80% de la càrrega lectiva s'imparteix des del Departament d'Estomatologia. Al primer cicle, la participació d'altres departaments es reflecteix en assignatures com ara: Epidemiologia i salut pública, Farmacologia, Biologia molecular i cel·lular, o aquelles que s'organitzen al voltant de la morfologia, estructura i funció del cos humà o dels fonaments de medicina i de cirurgia. Al segon cicle entren en escena les matèries més específiques: Clíniques odontològiques (infantil, d'adults, de pacients especials...), Ortodòncia, Pròtesi dental, Cirurgia bucal, Patologia i terapèutica dental, etc.

Les habilitats manuals

Segons José Manuel Almerich, director del Departament d'Estomatologia, "per garantir una formació de qualitat que capacite els alumnes per a la pràctica professional, no podem oferir més places que les 75 anuals". L'alumnat "veu una eixida favorable en aquests estudis i no tem desenvolupar habilitats manuals, del tot imprescindibles per a un bon dentista". De fet, dels 300 crèdits que té la titulació, una tercera part són pràctics/clínic.

D'una banda estan les pràctiques de laboratori i les pràctiques preclíniques, on l'estudiant s'ensinistra en situacions simulades. D'altra, trobem les pràctiques clíniques on es desenvolupen el diagnòstic, la prevenció i el tractament de les malalties dels pacients de la Clínica Odontològica, sempre sota la supervisió d'un professor. Aquest procés "determina que les pràctiques siguin molt rigoroses i aconsella que el nombre d'alumnes per grup siga reduït". En arribar a cinquè curs les pràctiques són predominants i es realitzen tractaments integrals amb tècniques clíniques que ja comporten una complexitat moderada.

La feina dels odontòlegs

Les tasques dels odontòlegs, definides per una directiva europea, es resumeixen en el diagnòstic i tractament de les anomalies i malalties de les dents i de la boca, dels ossos maxil·lars i de les zones veïnes. Fins fa pocs anys, l'activitat dels dentistes es centrava en els problemes bucodentals d'urgència, però cada volta més es té en compte l'activitat preventiva, ampliant així la demanda de professionals i afermant-ne l'ocupació.

L'exercici lliure de la professió, com a autònom o com a assalariat, és l'activitat més usual i es fa a consultoris privats i a clíniques dentals. El nombre de places a la sanitat pública és limitat, perquè molts dels serveis demandats no els cobreix la Seguretat Social. De tota manera, com matisa José Manuel Almerich, "les comunitats autònomes estan desenvolupant programes d'atenció dental comunitària que requereixen la convocatòria de places assistencials o la signatura de convenis de col·laboració". Una altra eixida seria la docència, tant universitària com en escoles de formació professional on s'imparteixen estudis relacionats (Higiene Bucodental, Pròtesi Dental...). Finalment, estarien els instituts i centres de recerca públics i privats.

La Clínica Odontològica i la Fundació Lluís Alcanyís

Inaugurada l'any 1991, la Clínica està dotada dels últims avenços tecnològics i no sols atén pacients que demanden assistència, sinó també d'altres que hi són remesos per professionals de l'odontologia que confien en determinades intervencions d'especial complexitat. Els interessats accepten ser tractats per alumnes sota la supervisió dels professors. L'activitat clínica dels estudiants de la llicenciatura representa prop d'un 30% del total; la resta la desenvolupen alumnes de postgrau dels mestratges, diplomes i certificats que s'hi imparteixen. La difusió, prestigi i diversitat dels postgraus que oferim fa possible una major especialització, així com la necessària formació contínua.

Foto: M. Lorenzo

Els preus els fixa anualment el Consell Social de la Universitat, i són sensiblement inferiors a les tarifes aplicades pels odontòlegs col·legiats. La forta demanda i la dificultat de conciliar el calendari acadèmic amb les necessitats assistencials fan que no puguem atendre totes les sol·licituds. És per això que es constitueix la Fundació Lluís Alcanyís –fundador de l'Escola de Cirurgia l'any 1462 i un dels primers catedràtics de la Universitat. L'objecte de la fundació serà la prestació de serveis socio-sanitaris relacionats amb la formació dels estudiants de ciències de la salut. L'inici de les activitats es preveu que siga al llarg d'aquest curs acadèmic, i donarà suport al funcionament de les dues clíniques de la Universitat: l'Odontològica i la Podològica.

José Manuel Almerich

Director del Departament d'Estomatologia de la Universitat de València

José Ramos i Raül Espert, vicedegans de la Facultat de Psicologia, on s'imparteixen les titulacions de Psicologia i Logopèdia. (Foto: M. Lorenzo)

04 PSICOLOGIA

EN PRO D'UN BENESTAR INTEGRAL

Adscrita a l'àrea de ciències socials, és una titulació de tarannà generalista que, cada volta més, demostra el seu caire multidisciplinari i manté relació amb diferents àrees de coneixement. Cal recordar, però, que la preocupació principal d'aquesta disciplina és la salut i el benestar físic, psicològic i social de les persones.

Atés el caràcter generalista de la titulació, es pot completar la formació, segons José Ramos, "cursant algun postgrau en una de les múltiples eixides professionals". La mateixa Universitat ofereix un gran nombre de postgraus que també inclouen la possibilitat de fer pràctiques en empresa. Una altra possibilitat d'especialització és la Psicologia Clínica, també coneguda com PIR (Psicòleg Intern Resident), que no és més que la formació en unitats de Psiquiatria i Salut Mental d'hospitals mitjançant la superació d'unes proves selectives que s'expliquen en el requadre *La formació sanitària especialitzada*. A la darrera convocatòria s'oferiren 89 places, "nombre del tot insuficient per a cobrir la demanda, no dels titulats, sinó de la societat. En aquest sentit, la imminent Llei de Dependència pot suposar un avenç".

La docimoteca de la Facultat està dotada amb recursos per al diagnòstic, que fan servir tant psicòlegs com logopedes. (Foto: M. Lorenzo)

Els estudis i la predisposició

Com ens explica José Ramos López, vicedegà de la Facultat de Psicologia i professor del Departament de Psicologia Social, aquests estudis "aborden la conducta humana i les seues bases cognitives, emocionals, biològiques, educatives i socials. Per això és important que l'alumne estiga disposat a treballar amb persones i manifeste preocupació pel benestar i per la salut de la gent". Tot i que es pot accedir des de qualsevol de les opcions de batxillerat, cal tenir en compte que als primers cursos trobem dues assignatures troncal de metodologia —Anàlisi i procés de dades en psicologia i Psicometria— per a les quals, determinats coneixements matemàtics no ens aniran malament.

Per poder escometre aquestes tasques, es treballa des de sis àrees de coneixement diferents: Personalitat, Avaluació i Tractaments Psicològics; Psicologia Bàsica; Psicologia Evolutiva i de l'Educació; Psicobiologia; Psicologia Social i Metodologia de les Ciències del Comportament. Les assignatures de caràcter més bàsic s'imparteixen principalment en primer cicle. De fet, els dos primers cursos estan formats quasi en la seua totalitat per troncal. Les assignatures que treballen aspectes més aplicats i el Pràcticum es concentren a quart i cinquè curs.

L'especialització

L'especialització pot començar amb la tria, com deïem, d'assignatures optatives, així com del lloc on fer el Pràcticum. Ofertat a cinquè curs com a troncal, possibilita un contacte real amb el món laboral. Es planteja en quatre especialitats, de les quals l'estudiant ha de triar-ne una. Les més demandades són Personalitat i Psicologia Social i de les Organitzacions, seguides molt a prop per Psicologia Bàsica i Psicologia Evolutiva i de l'Educació. El ventall de possibilitats, pel que fa als llocs on es realitza, és ampli: consultes psicològiques públiques i privades, centres d'intervenció psicosocial i de serveis socials (menors, tercera edat, drogodependències...), centres educatius (educació general, especial i no formal), col·lectius i organitzacions no governamentals, empreses i institucions laborals, consultories, etc.

Diferents perfils professionals

Dins el camp clínic, diagnòstica i tracta diferents patologies, addiccions, inadaptacions, etc, tant a hospitals com a clíniques i consultes públiques i privades. En el camp organitzatiu, el psicòleg pot dur a terme tasques diverses, com ara: l'estudi de mercats o d'opinió pública, utilitzant tècniques d'anàlisi de dades; la confecció de perfils professionals o de processos de selecció i/o formació; la prevenció de riscos laborals i l'ergonomia, o qualsevol altre tipus de col·laboració amb departaments de recursos humans, tant d'empreses públiques com privades. En el terreny jurídic també pot fer peritatges laborals, civils (matrimonials, d'incapacitacions...) o criminològics. També pot treballar en tot allò relacionat amb els serveis socials o amb col·lectius que necessiten la seua intervenció —menors, adolescents, esportistes, gent major, disminuïts, marginats...— en orientació escolar, centres d'acollida, programes de reeducació i de reinserció, centres esportius o psicogerontologia. I també tindrà la possibilitat de dedicar-se a la docència i a la recerca. Per a José Ramos, tot i que la psicologia "és un àmbit professional en contínua transformació, es pot albirar un increment en la demanda d'alguns perfils com ara: la psicologia jurídica (sobretot en menors i família), la mediació (social, familiar o escolar), alguns àmbits de la intervenció psicosocial i els serveis psicològics als majors. En la mesura que els psicòlegs diferencien els seus perfils professionals, la seua incorporació laboral augmentarà".

Estudiants en pràctiques aprenen a utilitzar un audiòmetre.
(Foto: M. Lorenzo)

05 LOGOPÈDIA

LA IMPORTÀNCIA DE LES PARAULES

A cavall entre les ciències de la salut i l'educació, aquesta diplomatura es nodreix de diferents disciplines, com ara medicina, psicologia, lingüística o didàctica, per poder dur a terme la seua tasca: prevenir, avaluar i tractar els trastorns del llenguatge.

Una llarga trajectòria

El terme logopèdia prové de "logos", que vol dir paraula, i de "paideia", que significa ensenyament als xiquets. Tot i que l'etimologia fa referència als més menuts, el logopeda intervindrà en els trastorns del llenguatge i de la comunicació en totes les etapes de la vida, tant en la parla com en l'escriptura.

La diplomatura s'implantà a la Universitat el curs 1998-99, però és conegut que en aquesta ciutat ja es comptava amb un bagatge previ. Des de diverses institucions, com la Fundació Universitat Empresa-ADEIT, l'Institut de Ciències de l'Home o l'Institut Superior d'Estudis en Psicologia, ja s'impartien mestratges i cursos relacionats amb els trastorns del llenguatge que suscitaven l'interés de professionals com mestres, psicòlegs, psicopedagogs o metges. De manera que el fet d'oferir aquesta titulació estava més que justificat per la demanda existent, no sols dels professionals que volien formar-se, sinó també de les necessitats socials.

L'elevat grau d'experimentalitat

Al futur logopeda no li calen habilitats prèvies específiques, perquè les anirà adquirint al llarg de la carrera. Li seran imprescindibles coneixements bàsics de fisiologia, otorinolaringologia, medicina, psicologia, didàctica o llengua i lingüística. De la mateixa manera, no es pot entendre una diplomatura amb un elevat grau d'experimentalitat com aquesta sense els crèdits pràctics/clínic: vora la meitat de la titulació.

La particularitat d'estudiar Logopèdia a la Universitat de València rau, com ens explica Raül Espert, tutor del Pràcticum de Logopèdia i professor de Psicobiologia, "en la forta càrrega de tipus clínic, anatòmic i psicofisiològic que condueix a una bona formació en logopèdia clínica. Aquesta s'ocupa dels trastorns de la parla (dislàlies), de la veu (disfonies), del ritme (quequesa) i del llenguatge (afàsies) dins l'àmbit hospitalari". Les pràctiques es realitzen en laboratoris creats per la Facultat de Psicologia i dotats del material adequat per estu-

diar casos clínics reals: material audiovisual, audiòmetres, aparells per a la rehabilitació d'hipoacúsies, i una docimoteca —arxiu de tot tipus de tests per al diagnòstic de les diverses alteracions logopèdiques— que anualment renova el seu fons.

La logopèdia clínica i l'educativa

A tercer curs ens trobem amb el Pràcticum, una troncal de 30 crèdits pràctics/clínic. En aquesta assignatura col·laboren totes les àrees de coneixement que intervenen en la titulació. L'estudiant, supervisat per un tutor, realitzarà les pràctiques en institucions públiques i privades, bé educatives bé hospitalàries. L'àmplia oferta, gràcies als convenis signats, facilitarà que l'alumne trie el lloc on realitzar aquesta part fonamental de la seua formació, tot i que les més demandades són les places en hospitals i en clíniques.

L'estudiant ha d'estar preparat en finalitzar els estudis per a intervenir en funció del context. Com diu Raül Espert, hi ha dos contextos ben diferenciats, l'educatiu i el clínic: "si parlem d'un context educatiu, són freqüents els retards del llenguatge o les dislàlies entre els 3 i els 7 anys; pel que fa a la logopèdia clínica, des dels serveis de neurologia dels hospitals ens remeten pacients amb afàsies o disàrtries, així com des d'otorinolaringologia per fer rehabilitacions de disfonies o de trastorns en la deglució, entre d'altres".

El nivell d'experimentalitat d'aquesta titulació fa que la meitat dels crèdits siguen pràctics/clínic. (Foto: M. Lorenzo)

Una demanda assistencial creixent

En l'atenció al pacient, els logopedes col·laboren dins l'àmbit educatiu amb mestres, i dins l'àmbit clínic amb neuròlegs, neuropediatres, otorinolaringòlegs, foniatres o psicòlegs. Sol ser comú, segons Raül Espert, "que aquests professionals remeten els pacients al logopeda després d'emetre un diagnòstic perquè aquest n'elabore el pla d'intervenció". Així, les expectatives professionals estaran, sobretot, en els centres educatius (escoles infantils, d'educació primària, d'educació especial, etc), on les seues competències entronquen amb les dels mestres en Audició i Llenguatge, i també en clíniques i en hospitals, tant públics com privats (clíniques d'ortodòncia, d'altres amb serveis de neurologia o d'otorinolaringologia, rehabilitacions postquirúrgiques en general, llars de gent major...). També és possible l'exercici lliure de la professió en consultes privades, individualment o treballant en equip amb d'altres professionals.

Pel que fa a les places dins la xarxa de salut pública, comença a ser habitual veure convocatòries de proves selectives per a logopedes, però, com diu Raül Espert, "el nombre de places convocades encara és del tot insuficient per cobrir la demanda assistencial; de fet, esperem que la mateixa pressió social acabe per desbloquejar aquesta eixida laboral".

Lluís Sanjuan, actual director de l'Escola d'Infermeria.
(Foto: M. Lorenzo)

06 INFERMERIA

UNA ASSISTÈNCIA SANITÀRIA DE QUALITAT

L'Escola Universitària d'Infermeria començà a impartir docència el curs 1977-78. D'aleshores ençà s'han titulat en Infermeria al voltant de 4.000 estudiants. Enguany s'ha obert un nou grup de 80 places que intenta donar resposta a la forta demanda que manté la titulació.

Un augment notable

Infermeria és una de les titulacions que manté la demanda any rere any. Aquest curs, amb la creació d'un nou grup que rep docència a les aules de l'Hospital General Universitari, l'oferta s'ha incrementat de 180 a 260 places. Però, tot i així, aquestes s'han cobert. Potser siga, com diu Lluís Sanjuan, director de l'Escola Universitària d'Infermeria, "perquè és una titulació de la qual tothom coneix les eixides laborals i, a més a més, caldrien més llocs de treball si es vol mantenir una assistència sanitària de qualitat".

Un altre fet destacable és la feminització d'aquesta carrera, probablement perquè al llarg de la història les cures han estat en mans de les dones. Però si en alguna habilitat prèvia cal pensar és, sens dubte, en l'habilitat per a les relacions personals i socials. La feina de les infermeres no s'entén fora del treball conjunt amb d'altres professionals i, sobretot, "sovint tractaran amb persones malaltes i hauran de gestionar situacions desfavorables".

L'adquisició de competències

Tot i que la troncalitat s'imparteix en exclusiva des del departament d'Infermeria, en la resta d'assignatures intervenen altres àrees de coneixement com ara: Medicina, Cirurgia, Immunologia, Pediatria, Obstetrícia i Ginecologia, i també Història de la Ciència, Psicologia Bàsica o Social i, fins i tot, Filologia anglesa o catalana, ja que, com afirma Lluís Sanjuan, "l'objectiu de la nostra Escola és capacitar els diplomats per a l'exercici professional dins un equip interdisciplinari de salut i, si escau, també per a la investigació i la docència. Tot això amb coneixement de les dues llengües oficials".

Les destreses i els coneixements per a avaluar, planificar i practicar les cures d'infermeria globals s'adquireixen al llarg de la titulació. De fet, la meitat dels crèdits són pràctics/clínic. La formació pràctica es realitza en centres assistencials que permeten adquirir i desenvolupar les compe-

tències professionals. En l'actualitat, aquestes pràctiques es desenvolupen en 6 hospitals, 16 centres de salut i 5 centres de salut pública d'arreu de la província de València. Mitjançant les places de professor associat assistencial, professionals de la infermeria tutoritzen reduïts grups d'estudiants durant les seues pràctiques i en fan un seguiment.

Una estudiant d'Infermeria fent pràctiques a l'Hospital Clínic Universitari. (Foto: M. Lorenzo)

L'especialització i el món laboral

Segon Lluís Sanjuan, "els tres anys de titulació sols permeten una formació generalista, però gràcies a l'optativitat l'estudiant pot accedir a uns coneixements i a unes habilitats més específics. En molts casos, per completar la formació, caldrà fer ús dels postgraus oferits per la mateixa Universitat o per altres entitats com l'Escola Valenciana d'Estudis per a la Salut o els col·legis professionals". El nou RD 450/2005, de 22 d'abril, preveu un total de set especialitats d'infermeria. De les set, dues ja estan regulades amb la fórmula de la residència, prèvia superació d'unes proves selectives (veure el requadre *La formació sanitària especialitzada*). En la convocatòria de 2005 s'oferiren 320 places en Infermeria Obstetricoginecològica o llevadora, i 111 en Salut Mental, però "no es descarta la possibilitat que l'Escola d'Infermeria siga la responsable d'alguna de les unitats docents de les noves especialitats: Geriàtrica, del Treball, de Cures Medicoquirúrgiques, Familiar i Comunitària o Pediàtrica".

Bàsicament, la competència professional es concreta en l'administració de cures d'infermeria individualitzades mitjançant un mètode sistemàtic i organitzat dins els equips de salut multidisciplinaris. Però també es pot treballar en la docència, la investigació i la gestió sanitàries. L'exercici lliure de la professió, individual o en consultes amb d'altres professionals, és una altra possibilitat. I encara queden l'àmbit hospitalari i el d'atenció primària, tant públics com privats: centres de salut, hospitals i clíniques, centres de tercera edat, unitats de rehabilitació, salut mental, malalts crònics, organitzacions no governamentals, etc.

Finalment, és coneguda la demanda d'infermers des de països estrangers, com ara Regne Unit, França, Itàlia o Portugal. Al voltant de 5.000 professionals han sigut contractats pel Regne Unit des de 2001, fet que Lluís Sanjuan valora "no sols com una possible eixida laboral a tenir en compte, sinó també com una conseqüència dels desajustos laborals que pateix la professió a l'estat espanyol i que, a voltes, força l'eixida dels titulats".

Joaquín Cabo, director de la Clínica Podològica de la Universitat.
(Foto: M. Lorenzo)

07 **PODOLOGIA**

UNA PROFESSIÓ EMERGENT

L'especificitat i la formació cada volta més complexa dels estudis de Podologia van fer que esdevingueren una titulació independent d'Infermeria l'any 1988. A la Universitat de València començaren a impartir-se el curs 2002-03 i l'any passat n'isqué la primera promoció de diplomats.

Un pas endavant

La diplomatura en Podologia és una bona mostra que els hàbits i els costums socials de la gent canvien i influeixen en el seu entorn, fins i tot en l'acadèmic. La necessitat social i la formació cada volta més complexa d'aquests professionals han fet que s'obriren pas, tot i que encara no formen part de la xarxa de salut pública. Cal no oblidar que els peus suporten el pes de tot el cos i és gràcies a ells que caminem.

Aquesta titulació capacita els diplomats per a prevenir, diagnosticar i tractar les anomalies i malalties dels peus. Els estudiants reben formació en Infermeria, Medicina, Cirurgia, Anatomia, Dermatologia, Farmacologia o Fisioteràpia. El que es pretén és que assolisquen els coneixements teòrics i científics suficients, així com els pràctics: l'ensinistrament en l'ús dels instruments i de les tècniques podològiques. Finalment, seran competents per a rebre directament el pacient, tractar-lo i, si escau, fer intervencions de cirurgia menor.

La importància de les pràctiques

Del total dels crèdits de la titulació, al voltant d'un 40% són pràctics/clínic. Com en d'altres titulacions d'aquesta mateixa àrea, segons Joaquín Cabo, director de la Clínica Podològica de la Universitat, "les habilitats manuals són fonamentals per a un bon exercici de la professió, però també l'empatia amb els pacients". Les pràctiques es realitzen entre l'Hospital General Universitari i la Clínica Podològica, "tot i que s'estan negociant nous convenis per a incloure altres centres sanitaris en l'oferta".

A tercer curs trobem l'assignatura troncal Clínica podològica integrada, que té 28 crèdits dels quals 26 són pràctics/clínic. Com ens diu Joaquín Cabo, "els alumnes són tutoritzats per professors diferents, fins un total de cinc, de manera que s'afavoreix la diversitat de criteris i s'amplia el bagatge de coneixements". De fet, en aquest últim curs l'alumne rebrà tota la formació a la Clínica Podològica, que també disposa d'aules, i es formarà en Podologia general, Quiropodologia, Ortopodologia i Podologia física i preventiva.

Obrint-se camí

Ara per ara, la podologia no s'inclou en el sistema nacional de salut. Això fa que les eixides professionals s'orienten,

majoritàriament, a l'exercici lliure de la professió —bé en solitari o conjuntament amb d'altres professionals— en hospitals, clíniques i consultes privades, així com en mútues sanitàries o laborals. Per a Joaquín Cabo, "caldría integrar la valoració i cura de les patologies dels peus en els centres d'atenció primària, ja que són un element clau en l'estat general de la salut i d'ells se'n deriven malestars en d'altres aparells i sistemes". També caldría destacar el paper del podòleg dins la població de major edat i la possibilitat de dedicar-se a la docència universitària.

La Clínica Podològica

Inaugurada en gener de 2006, tot i que funciona des de novembre de 2004, desenvolupa funcions sanitàries assistencials a l'hora que facilita la formació clínica dels alumnes de Podologia. D'aquesta manera, l'estudiant entra en contacte amb pacients reals i adquireix les habilitats necessàries, això sí, sempre supervisat per un professor. També desenvolupa formació especialitzada de postgrau i proporciona al podòleg professional la possibilitat d'actualitzar els seus coneixements.

La Clínica ha estat dotada de tots els avenços tecnològics necessaris per al tractament podològic integral. Disposa de quatre sales de quiropòdia, quatre d'exploració —en dues de les quals es realitzen estudis computeritzats de la marxa—, un quiròfan equipat amb fluoroscopi, una sala de rajos X i un taller d'ortopodologia per a la confecció de suports plantars.

Conjuntament amb la Clínica Odontològica, s'espera que prompte formen part de la Fundació Lluís Alcanyís. I, com aquella, les persones interessades a rebre assistència poden telefonar o adreçar-se directament per tal de demanar consulta. Els preus són sensiblement inferiors a les tarifes aplicades en la resta de consultes i clíniques privades.

Rosa Marín i Joan J. Server, degana i vicedegà de la Facultat de Farmàcia. (Foto: M. Lorenzo)

08

NUTRICIÓ HUMANA I DIETÈTICA

EL VALOR D'UNA BONA ALIMENTACIÓ

L'activació d'aquesta titulació a la Universitat de València, tot i que existia com a diplomatura des de 1998, tingué lloc el curs 2001-02. Així, s'aconseguia regularitzar no sols uns estudis, sinó una pràctica professional que fins ara no tenia suport universitari.

Segons Joan J. Server, vicedegà de la Facultat de Farmàcia i professor del departament de Química Inorgànica, les raons que motivaren la implantació d'aquests estudis foren "la importància dels sectors alimentari i de serveis al País Valencià i la manca de professionals en els camps de la nutrició humana i de la dietètica". És per això que aquesta titulació fou ben rebuda tant pels estudiants de batxillerat i de cicles formatius, com pels titulats i pels professionals que hi veien la possibilitat d'ampliar la seua formació o de trobar nous camps d'actuació laboral.

Uns fonaments científics

D'altra banda, serà important que l'estudiant tinga, a l'hora d'accedir-hi, una formació científica bàsica i general i, pel que fa a les habilitats prèvies, que siga capaç de treballar en equip i puga transmetre la vàlua d'una correcta alimentació. Perquè han de ser conscients, com diu Joan J. Server, "que la formació que rebran és una formació universitària basada en criteris científics, on les visions més heterodoxes de la nutrició i de la dietètica no tenen cabuda".

L'estudiant adquirirà coneixements bàsics de Química, Bioquímica, Fisiologia, Microbiologia, Parasitologia o Toxicologia, però la major part dels continguts provenen de les dues àrees que més relleu tenen al llarg de la carrera: Nutrició i Bromatologia i Tecnologia dels Aliments. La formació es completarà amb assignatures com Salut pública, Deontologia o Economia i gestió alimentària.

Grups reduïts i pràctiques

El 30% del total dels crèdits són pràctics/clínic d'assistència obligatòria i s'organitzen en grups reduïts d'entre 16 i 20 estudiants. Segons l'assignatura, es realitzen als laboratoris i a les aules d'informàtica de la Facultat de Farmàcia. Però gràcies al conveni signat amb el CSIC, també es fan als laboratoris de l'Institut d'Agroquímica i Tecnologia dels Aliments.

Les Pràctiques externes —una optativa de 12 crèdits que té una durada de 360 hores— es fan a empreses i institucions, públiques i privades, sota la supervisió de dos tutors: un de l'empresa i l'altre de la Universitat. Els estudiants desenvolupen activitats de nutrició clínica, restauració col·lectiva, dietista comunitari o indústria alimentària en: hospitals, clíniques, consultes de dietistes, hotels, residències, col·legis majors i empreses del sector.

Un estudiant observa una mostra en el Laboratori de Bromatologia, Toxicologia i Higiene. (Foto: M. Lorenzo)

Àmbits professionals

La creixent conscienciació d'una correcta alimentació i l'augment de serveis de restauració col·lectiva i d'atenció sanitària integral permeten exercir la professió en diversos àmbits. L'elaboració de règims alimentaris per a persones sanes (com a dietista comunitari, en l'exercici lliure de la professió o en empreses de restauració col·lectiva: menjadors escolars, d'empreses, centres esportius, residències de majors...) o per a persones malaltes (en hospitals, clíniques i centres d'atenció primària) és l'eixida més coneguda. Però la formació rebuda també capacita per a treballar en la indústria alimentària, en centres d'investigació públics i privats, i en l'educació nutricional —oficines de consum, associacions de consumidors, escoles... Cal no descartar tampoc la docència en ensenyaments reglats i no reglats relacionats amb la dietètica i la nutrició.

Joan J. Server
Vicedegà de la Facultat de Farmàcia

Aclarint dubtes

Molts alumnes es preguntaran per les diferències entre Nutrició Humana i Dietètica i Ciència i Tecnologia dels Aliments, però potser la resposta estiga en la complementarietat entre totes dues. De fet, la primera és una diplomatura i la segona és una llicenciatura de sols segon cicle. Als diplomats en NHD els pot interessar completar la formació i, en dos anys més, obtenir el títol de llicenciat en CTA. Si es fa amb previsió, els complements de formació (12 crèdits) es poden cursar com a optatives de la diplomatura.

Pel que fa a les diferències, segons Joan J. Server, "els estudis de NHD proporcionen les bases teòriques i les tècniques d'elaboració dels règims alimentaris, tant a nivell individual com col·lectiu i en persones sanes o malaltes. En canvi, els estudis de CTA aporten una formació científica i tècnica en tot allò relacionat amb els aliments com a productes sotmesos a transformacions, controls i anàlisis, així com el coneixement del seu paper en la nutrició de les persones i dels animals".

Les pràctiques es fan als laboratoris de la Facultat de Farmàcia i de l'Institut d'Agroquímica i Tecnologia d'Aliments. (Foto: M. Lorenzo)

09

CIÈNCIA I TECNOLOGIA DELS ALIMENTS

ANALITZANT EL QUE MENGEM

Aquesta titulació, a cavall entre les ciències experimentals i les de la salut, s'imparteix a la Universitat des del curs 1994-95. La seua implantació va respondre a la importància, tant econòmica com social, del sector alimentari al País Valencià.

Capacitació professional

Aquesta titulació capacita per a l'anàlisi i el control de qualitat dels aliments: matèries primeres, productes intermedis i aliments acabats; per a la implantació i la gestió de sistemes de qualitat en productes i processos tecnològics; per a l'organització industrial i les tècniques de gestió de la indústria agroalimentària; per a la normalització, la legislació, la inspecció i la seguretat alimentàries; per a l'assessorament, la consultoria, la informació i la divulgació de coneixements sobre alimentació, i també per a la investigació, el desenvolupament i la innovació per a millorar la qualitat dels aliments.

Abans de cursar aquesta titulació caldrà haver superat un dels primers cicles universitaris que hi donen accés (veure el requadre *Com accedir al 2n cicle*). Com que l'alumne prové de diferents titulacions, uns complements de formació, que variaran segons els casos, adequaran els seus coneixements: Anàlisi química, Bioquímica, Enginyeria química...

Les matèries troncales permetran que l'estudiant adquirisca coneixements sobre la composició, l'anàlisi i el control de qualitat dels aliments, sobre els processos de transformació i la seua elaboració, i també sobre legislació o higiene alimentàries. Les optatives, en canvi, seran més específiques: Productes carnis, Cereals i derivats, Enologia, Sucs de fruita... A la fi, es pretén que el futur llicenciat, com ens explica la degana de la Facultat de Farmàcia i professora del departament de Química Analítica, Rosa Marín, "siga capaç de controlar la cadena que va des de la producció fins al consum d'aliments i donar respostes amb una base científica sòlida als problemes i les necessitats que puguen sorgir".

Les pràctiques i el projecte

Al voltant d'un 30% dels 120 crèdits que té la titulació són pràctics/clínic. Les pràctiques, com en Nutrició, es realitzen als laboratoris de la Facultat de Farmàcia i, gràcies al conveni signat amb el CSIC, també als de l'Institut d'Agroquímica i Tecnologia d'Aliments.

A més a més, hi ha dues optatives que cal esmentar: Pràctiques en indústria, de 12 crèdits, i Projecte, de 9 crèdits. La Fundació ADEIT és qui posa a l'abast la llista d'empreses i, segons Rosa Marín, "fins ara, l'oferta ha estat prou ajustada a la demanda, i els estudiants que tenien els requisits han pogut accedir-hi. També és possible fer aquestes pràctiques a l'estranger, dins els programes d'intercanvi que ofereix la Facultat". Pel que fa al Projecte, es tracta d'elaborar i exposar un treball d'investigació sota la direcció d'un professor de la titulació, i "són els estudiants qui trien els temes en funció de les seues preferències".

Un grup d'alumnes introdueixen a l'ordinador les dades obtingudes en els experiments. (Foto: M. Lorenzo)

Així, hom podrà treballar d'analista o tecnòleg d'aliments, d'expert en gestió de la qualitat alimentària, de consultor, com a divulgador en mitjans de comunicació, com a investigador o com a docent dins els estudis relacionats. Els llocs més habituals seran: empreses agroalimentàries de primera i de segona transformació; indústries de restauració i de càtering; empreses i laboratoris d'anàlisi o d'assessorament i centres de recerca, tant públics com privats; administracions públiques relacionades (agràries, sanitàries, de comerç i de consum), i també en l'ensenyament, universitari o no, i en l'exercici lliure de la professió.

Com accedir al 2n cicle

A aquest segon cicle es pot accedir des de certs primers cicles universitaris. Això sí, mitjançant un procés de preinscripció que tindrà en compte la nota mitjana del primer cicle de procedència.

Tot seguit enumerem els estudis de la Universitat de València que hi donen accés: diplomatura en Nutrició Humana i Dietètica, primer cicle de les Llicenciatures en Biologia, Farmàcia, Medicina i Química, i primer cicle de l'Enginyeria Química. Els complements de formació necessaris els oferta la mateixa Facultat de Farmàcia, i en molts casos es poden cursar com a optatives o com a lliure elecció dels estudis d'origen.

María Dolores Ivorra i Teresa Barber, secretària i vicedegana, respectivament, de la Facultat de Farmàcia. (Foto: M. Lorenzo)

10 FARMÀCIA

L'ESTUDI DEL MEDICAMENT

Frontissa entre les ciències experimentals i l'àmbit mèdic, aquesta llicenciatura oscil·la entre l'especialització i un marcat caràcter multidisciplinari. I aquest tret es reflecteix, sobretot, en la diversificació de les competències que adquireixen els titulats.

Anem per feina

Les eixides més conegudes són: el treball com a titular o adjunt en oficines de farmàcia, i la feina en hospitals, prèvia realització de l'especialitat corresponent (veure els requadres *Les especialitats farmacèutiques* i *La formació sanitària especialitzada*). Però cada vegada hi ha més professionals vinculats a les indústries farmacèutica i alimentària (control i fabricació de medicaments, control alimentari, legislació i documentació relacionades, gestió...). També estan els camps de les anàlisis clíniques, les plantes medicinals, la dermatofarmàcia, la salut pública, el medi ambient o la nutrició. Cal no oblidar la recerca, en centres públics o privats, i la docència, siga o no universitària.

Estudiants de Farmàcia fan pràctiques en el Laboratori de Química Analítica. (Foto: M. Lorenzo)

El perquè del 2 + 3

Una bona formació en matèries bàsiques com matemàtiques, física, química i biologia serà fonamental perquè l'estudiant no trobe entrebancs en arribar a la titulació. De fet, Teresa Barber i María Dolores Ivorra, vicedegana i secretària de la Facultat de Farmàcia respectivament, comenten que "malgrat que l'única via de batxillerat que dóna opció preferent és la de la Salut, de vegades es detecta una manca de coneixements en química orgànica i inorgànica, que dificulta l'aprofitament de l'alumne en el primer curs de la titulació".

Pel que fa a l'estructura del pla d'estudis, tenim un primer cicle troncal de dos anys, i un segon cicle de tres on s'ofereix el gros de l'optativitat. El motiu és, segons Teresa Barber i María Dolores Ivorra, "dedicar els dos primers cursos a aprofundir en les matèries bàsiques, i els tres restants a les matèries més específiques i als 6 mesos de pràctiques obligatòries". Entre les assignatures de segon cicle trobem troncal com Anàlisi biològiques i diagnòstic de laboratori, Farmacologia i farmàcia clínica, Tecnologia farmacèutica o Salut pública, i un amplí ventall d'optatives que l'alumne podrà triar segons els seus interessos.

Sis mesos de pràctiques

Una tercera part dels crèdits de la titulació són pràctics/clínic de caràcter experimental i es duen a terme, majoritàriament, als laboratoris de la Facultat. Però també hi ha pràctiques a les aules d'informàtica i d'altres que consisteixen en la resolució de problemes o en treballs de camp.

A més a més, aquests estudis estan reglats per una directiva comunitària que marca els continguts a incloure per a la seua homologació dins l'àmbit europeu. La troncal de cinquè curs, Estadística, n'és un exemple i respon a l'obligatorietat de cursar 6 mesos (900 hores) de pràctiques, a temps complet, en una oficina de farmàcia o en un hospital. L'oferta inclou hospitals públics i privats, així com farmàcies de dins i fora del País Valencià.

En resum, els àmbits d'actuació serien, d'una banda, l'assistencial (preparació, dispensació i ús racional dels medicaments) i, de l'altra, l'industrial (participant en la cadena de producció dels medicaments i en la seua aplicació). Per qui vulga treballar a l'estranger, hi ha especial demanda de farmacèutics des del Regne Unit i Irlanda, possibilitat que Teresa Barber i María Dolores Ivorra veuen "com una via de descongestió per al mercat laboral espanyol".

Les especialitats farmacèutiques

Les especialitats farmacèutiques, segons el RD 2708/1982, es poden dividir en dos grups en funció de si requereixen o no formació hospitalària. Les que requereixen formació hospitalària són: Anàlisi Clíniques, Bioquímica Clínica, Farmàcia Hospitalària, Microbiologia i Parasitologia, Immunologia i Radiofarmàcia. Totes elles segueixen la fórmula de la residència –FIR (Farmacèutic Intern Resident)– i tenen una durada de 4 anys, a excepció de Radiofarmàcia que en té 2. A aquest període d'especialització s'accedeix mitjançant unes proves selectives i és remunerat, però no implica una plaça en propietat (veure el requadre *La formació sanitària especialitzada*). En la darrera convocatòria s'ofereixen per a les especialitats esmentades un total de 211 places.

Les especialitats que no requereixen formació hospitalària no segueixen la fórmula de la residència: Anàlisi i Control de Medicaments i Drogues i Farmàcia Industrial i Galènica. Tenen una durada de 2 anys i es cursen en institucions docents i escoles professionals reconegudes pel MEC. En la darrera convocatòria s'ofereixen 44 places per a l'especialitat de Farmàcia Industrial i Galènica.

Els convenis signats amb hospitals i amb centres de salut diversifiquen l'oferta de pràctiques de la Universitat. (Foto: M. Lorenzo)

La formació sanitària especialitzada

Cada volta són més les especialitats sanitàries que es regulen de manera oficial, sobretot, mitjançant la fórmula de l'intern resident. Per poder-hi accedir cal superar unes proves selectives, però els mèrits acadèmics i professionals –com la nota mitjana de la titulació– també hi compten. Superades les proves, i obtinguda la plaça corresponent, l'alumne cursarà un període de residència en hospitals i clíniques, majoritàriament públics. Aquest període de residència és remunerat. Des de Medicina, Psicologia, Farmàcia o Infermeria es pot accedir a les especialitats corresponents. És el que coneixem com MIR (de 4 a 5 anys), PIR (3 anys), FIR (de 2 a 4 anys) o, en el cas d'Infermeria, les proves a les especialitats Obstetricoginecològica, més coneguda com llevadora (2 anys) i Salut Mental (1 any). Les especialitats que no requereixen formació hospitalària no segueixen la fórmula de la residència i no estan remunerades.

Les proves selectives les convoca el Ministeri de Sanitat i Consum, i la seua periodicitat sol ser anual. Cal remarcar també que la superació de la residència no dóna dret a una plaça en propietat. Posteriorment al període de formació, l'administració ofereix llocs de treball per cobrir la demanda que es va generant, i aquells que han obtingut el títol d'especialista poden concórrer al procés selectiu.

Estudiants en pràctiques de Psicobiologia. (Foto: M. Lorenzo)

Quant més sucre més dolç

Les deu titulacions que acabem de presentar mantenen una forta demanda any rere any. De fet, les places ofertes es cobreixen amb escreix. D'altra banda, tot i que tenen un bon índex d'ocupació, per a una millor inserció laboral caldrà tenir en compte...

En primer lloc, el domini instrumental de la informàtica i de les noves tecnologies facilitarà a l'alumne les pràctiques d'algunes assignatures, així com la posterior utilització de programes informàtics més específics.

En segon lloc, és important tenir competència lingüística en ambdues llengües oficials: català i castellà. Al mateix temps, és recomanable el coneixement d'almenys un idioma estranger, fonamentalment l'anglès: en moltes matèries, la bibliografia i els avenços científics i tecnològics es publiquen en llengua anglesa. En aquest sentit, i per millorar el nivell d'idioma, poden resultar productius els intercanvis internacionals i les pràctiques en empreses estrangeres: Erasmus, Leonardo, etc.

Finalment, per a qui vulga continuar formant-se després dels estudis, hi ha especialitats sanitàries reglades a les quals s'accedeix superant unes proves selectives (veure el requadre *La formació sanitària especialitzada*). I també es pot optar per un mestratge o postgrau, tant de la Universitat de València com d'altres centres de formació superior.

Institucions sanitàries pròpies i concertades

Hospital Clínic Universitari: és patrimoni de la Universitat de València i desenvolupa funcions clínicoadministratives, docents i investigadores.

Clíniques Odontològica i Podològica: clíniques universitàries pròpies que desenvolupen funcions clínicoadministratives, docents i investigadores.

Altres hospitals, amb els quals hi ha subscrit conveni per a desenvolupar-hi activitats docents i investigadores:

- Hospital General Universitari
- Hospital Universitari Doctor Peset
- Hospital Universitari La Fe
- Hospital Arnau de Vilanova (associat)
- Hospital Doctor Moliner (associat)
- Hospital La Malvarrosa (associat)
- Hospital de Sagunt (associat)

Places vinculades: permeten compatibilitzar la investigació i la docència universitàries en alguna de les titulacions de l'àrea de la salut amb el treball assistencial dins la sanitat pública. Un professor funcionari amb plaça vinculada pot fer el seguiment de l'estudiant a l'aula i també a les pràctiques i estades clíniques.

Professor associat assistencial: desenvolupa la seua feina a hospitals i té vinculació amb la Universitat mitjançant un contracte de professor associat. Col·labora en la formació pràctica i clínica dels alumnes.

Coordinació
Magda R. Brox

María José Coperías, actual degana de la Facultat de Filologia de la Universitat de València, Margarita Gracia i Rubén Pastor, estudiants de Filologia, i Félix del Río, orientador del Liceu Francès de València. (Foto: M. Lorenzo)

“Els filòlegs són necessaris per a la mediació lingüística i cultural de les societats”

Félix del Río, orientador del Liceu Francès, i la degana de la Facultat de Filologia de la Universitat de València, María José Coperías, dialoguen amb dos futurs filòlegs: Margarita Gracia, d'Anglesa, i Rubén Pastor, de Clàssica, sobre el futur de l'estudi de les llengües en societats cada vegada més multiculturals.

Félix del Río. Quin lloc ocupa l'estudi de les llengües clàssiques al nostre país i a Europa? No n'hi ha un sentiment de menyspreu, quan no de marginació, en els plans d'estudis?

María José Coperías. Sí que és cert que la societat té les llengües clàssiques prou oblidades. A vegades fins i tot es titlla de bojos els estudiants d'aquesta titulació, però els alumnes que tenim són molt vocacionals, ja que elegeixen aquesta llicenciatura perquè realment volen fer-la i tenen expedients de batxillerat molt bons. A més, els filòlegs de Clàssica són els que menys problemes tenen de desocupació, perquè en són molt pocs.

Rubén Pastor. Com a estudiant opine que a Europa i a Espanya no és molt normal estudiar llengües que no tinguen una pràctica directa i immediata amb la realitat, però quan una persona estudia llengües es nota.

F.R. En quina situació es troba l'estudi de les llengües al nostre país?

M.J.C. Una qüestió important que caldria plantejar és que es donara més d'una llengua obligatòria a l'ensenyament. I sobretot a l'Europa multicultural, multilingüe on ens trobem. Convindria, en primer lloc, que es cuidara la formació dels mestres, especialment la d'aquells que es van veure afectats per la reconversió i procedien d'altres especialitats. Però, a més, el coneixement de llengües és absolutament necessari per a totes les especialitats: per a un arquitecte, per a un metge... i per a totes aquelles persones que es dediquen al món de les finances i del comerç, per exemple.

F.R. Arriben els nous universitaris amb un bon nivell de llengües?

Margarita Gracia. En general, d'anglès, sí. La principal mancança és a la part pràctica, perquè en Secundària s'insisteix molt en la gramàtica, però hi falta pràctica. I, a més, a Espanya, a diferència d'altres països europeus, hi ha molta vergonya a l'hora de parlar, i això tampoc no afavoreix l'aprenentatge d'un idioma.

M.J.C. D'anglès s'arriba amb un nivell adequat. De francès o d'alemany, amb l'excepció d'alguns instituts, els estudiants solen venir amb mancances. Per això hem implantat cursos d'anivellament en primer curs.

F.R. Com queden les filologies amb l'Espai Europeu d'Educació Superior?

M.J.C. Estem pendents del decret ministerial perquè ens confirmen com van a quedar les filologies. No obstant això, la discussió sobre com van a quedar ha sigut una de les més controvertides, per la reducció de carreres que hi planteja. Fins ara s'havia arribat a un grau d'especialització molt ampli que, si bé és positiu, havia provocat com a contrapartida que l'alumnat s'atomitzara. Així, si a primera vista l'Espai Europeu d'Educació Superior pot anar en perjudici de l'especialització, opine que poden dinamitzar molt aquestes titulacions.

F.R. És possible la doble titulació?

M.J.C. Sí, perquè des d'un primer cicle d'una filologia es pot accedir a una altra. A més, hi ha unes altres llengües, com la portuguesa, la russa o

l'àrab, que no tenen les seues pròpies titulacions, però que es poden estudiar. També, en últim curs hem implantat la llengua japonesa i la xinesa, que es poden cursar com a crèdits de lliure elecció.

F.R. Què us ha fet triar aquestes carreres?

M.G. Des de sempre m'ha agradat conèixer coses d'altres països i, si pot ser, de primera mà. Per això vaig triar una filologia. I en concret anglesa, perquè m'obria portes i perquè m'agradava com treballaven les professores del meu institut. M'interessava la seua tasca i em vaig adonar que m'agradaria arribar en un futur a dominar la llengua com elles i a guanyar-me la vida amb això.

R.P. En un principi tenia dubtes entre Hispànica, Catalana i Clàssica, però em vaig quedar amb Clàssica perquè m'interessava sobretot arribar a les altres llengües des del llatí i des del grec. A més, sempre he sentit una atracció pel món grec i per la cultura romana, perquè encara avui els seus mons segueixen vius.

F.R. Quan triàreu la carrera, la informació que us donaren a l'institut n'era suficient?

R.P. En el meu cas sí. Férem dues o tres excursions al saló d'ensenyament de les universitats, on trobes informació de totes les carreres.

M.G. La informació que tenia de la carrera era la del psicopedagog del meu centre, i n'era suficient.

F.R. S'han complit les expectatives que teníeu abans de començar la carrera?

R.P. Jo em sent satisfet dels quatre anys que porte aquí estudiant, i prou realitzat. Sempre tens moments alts i moments baixos, però estic content amb els resultats.

M.G. Estic molt contenta.

F.R. Esteu satisfets amb els plans d'estudis? Sobren coses, o en falten?

R.P. Estic satisfet. Crec que hi ha optatives que sobren perquè no es cursen. També considere que convindria eixir de la universitat amb el coneixement d'altres llengües, perquè quan ens titulem tenim uns coneixements molt especialitzats i convindria tenir-ne uns de més genèrics.

M.G. En les optatives hi ha més literatura que no lingüística. En aquest sentit, sí que opine que estan un poc descompensades.

M.J.C. A vegades sí que hi ha una certa descompensació. La universitat té un pla de millora de titulacions mitjançant el qual sondegem l'opinió dels alumnes. Aquesta és una demanda que ens han transmés, i ho estem millorant.

F.R. Hi ha molta demanda d'intercanvis?

M.J.C. Som, juntament amb Medicina, dels centres de la Universitat amb més estudiants d'erasmus. Enviem molts estudiants i, sobretot, en rebem.

F.R. Què t'han aportat les dues estades al Regne Unit?

M.G. Han estat molt enriquidores. A més d'ajudar-me a conèixer la cultura i a millorar la llengua, en l'aspecte personal també et dona la possibilitat d'estar a soles i d'enriquir-te molt.

F.R. La immersió lingüística és fonamental per a aprendre una llengua, o es podria aprendre sense haver-la utilitzat al país en qüestió?

M.J.C. Podria ocórrer que persones amb facilitat per a les llengües, i que tingueren la força de voluntat i la disciplina de llegir molt i de veure la televisió, aprengueren una llengua sense la necessitat de visitar el país d'origen. Però, sens dubte,

“Caldria plantejar que es donara més d'una llengua obligatòria en l'ensenyament.”

és molt positiu anar al país per adquirir la frescor d'una llengua i per aprendre a viure amb altra gent. Tanmateix, avui dia, amb els mitjans tecnològics que hi ha, això no és indispensable per al domini gramatical, encara que siga molt recomanable per altres formacions complementàries.

R.P. En Clàssica també en tenim, d'intercanvis. Tres companys se n'han anat a Florència, a París i a Grècia.

F.R. Quines raons donaríeu perquè futurs universitaris estudiaren les vostres carreres?

M.G. Aprendre anglès t'obri les portes de molts països i, a més, és imprescindible per accedir a molts treballs, ja que és el llenguatge de la ciència, de gran part de la producció literària... I pel plaer que dona aprendre una cosa que és tan complexa com una llengua.

R.P. Animaria la gent perquè, encara que sembla que és una carrera sense futur—Clàssica t'habilita per al coneixement de llengües que ja no es parlen—el llatí t'ajuda a aprendre la llengua i la història d'una cultura, i a arribar a unes >>

> Filologies

altres llengües mitjançant aquestes. El llatí, com les matemàtiques, t'obri la ment. És com un fer un puzle.

F.R. Amb el vostre títol de filòleg, on podeu anar a cercar feina?

R.P. M'agradaria dedicar-me a la docència. Ensenyar a la gent jove que és convenient estudiar llengües clàssiques. Però també podria dirigir-me a editorials per a treballar com a corrector de textos, per exemple.

M.G. A més de la docència, l'altra gran eixida és la traducció i la correcció de textos. També ara, una eixida emergent és la d'ajudar els programadors que estan buscant filòlegs per a les aplicacions informàtiques per tal de desenvolupar llenguatges el més semblants possibles a les llengües naturals.

F.R. Les pràctiques tenen pes en els plans d'estudis?

R.P. En Clàssica, sí. Tenim prou traduccions, però crec que és el que convé. Pràcticament el 75% de la carrera és pràctica i som poca gent per classe.

M.G. Estan bé, però haurien d'estructurar-se un poc millor. Les classes d'anglès pràctic es podrien millorar amb grups reduïts.

M.J.C. Hem de reconèixer que és una de les reivindicacions d'alguns estudiants, com ara els de Filologia Anglesa, que hi haja més pràctiques a les assignatures. I, d'altra banda, que hi hagen matèries que els orienten cap a eixides professionals, que estiguen relacionades amb la pràc-

tica docent i amb la correcció lingüística, que sí que existeixen en Filologia Hispànica, però que potser no estan tan implantades en les llengües estrangeres. Pel que fa a les eixides professionals, voldria especificar que la més òbvia és la docència, però el filòleg, a més de dedicar-se a la mediació lingüística, s'hauria de dedicar a la mediació cultural, que és un ocupació que hem de defensar. I és que en societats cada vegada més interculturals es requereixen especialistes en els hospitals, jutjats, policia, centres educatius i en l'àmbit de la cultura, entre altres. I no tan sols per a traduir, sinó per a orientar els diversos professionals en el tracte amb els estrangers.

F.R. Quin és el nivell de dificultat de la carrera, de 0 a 10, tenint en compte que 0 es la menor dificultat i 10 la màxima, i per què?

M.G. Un 7, perquè, a més d'aprendre una llengua, cal estudiar, ja que hi ha assignatures molt denses, com per exemple Història de la llengua anglesa, que requereixen més temps.

R.P. També un 7, pel mateix motiu.

F.R. Quina nota poseu a la relació entre els professors i els alumnes?

R.P. Un 9,5. El contacte és molt personal, perquè els grups oscil·len entre els 3 i els 15 estudiants com a màxim.

M.G. Un 6, perquè hi ha professors que són molt accessibles i uns altres que són més distants. I som al voltant d'un centenar d'estudiants per grup. En qualsevol cas, hi ha tutories en tots els grups.

F.R. Canvia molt el mètode d'estudi respecte de Secundària? Què en recomanariu?

M.G. El canvi és important, perquè la teua feina és més individual i, a més, t'exigeixen més treballs. La clau és organitzar-se i portar-ho tot al dia, encara que no t'ho demanen ni t'ho controlen.

R.P. En arribar a la universitat, qui vol estudiar i qui no vol, no. Hi ha prou treball i la dedicació no es limita als dos mesos d'exàmens per quadrimestre, com molta gent creu.

F.R. Què és el més difícil quan accedeixes a alguna de les filologies?

M.G. Jo crec que, en general, passa en totes les carreres: adaptar-se a la vida universitària, acostumar-se a classes grans, canviar de companys en cada classe... Però amb el temps t'hi acostumes. Jo no podria tenir una vida millor.

F.R. Abandona molta gent la carrera?

M.J.C. Malauradament, hi ha abandons, com en totes les titulacions. En Clàssica menys, perquè és més vocacional. Però tampoc és alarmant. ●

EN DOS TRAÇOS

Filologies

Set filologies (Catalana, Clàssica, Hispànica, Francesa, Italiana, Anglesa i Alemanya) s'estudien en aquest centre que forma els estudiants en el coneixement de les diferents llengües, la cultura i la literatura a nivell superior. Totes, excepte Italiana (2 anys, 120 crèdits), són carreres amb primer i segon cicle.

Àrea: **Humanitats.**

Durada: **5 anys. 300 crèdits.**

Lloc: **Facultat de Filologia.**

Av Blasco Ibáñez, 32 46010 València

Més informació: **tel. 963 864 400**

web: **<http://www.uv.es/filologia>**

Coordinació
Magda R. Brox

D'esquerra a dreta: Isabel Vázquez, Óscar Rovira, Carmen Carvajal, Manuel Simón i Juan Pablo Felipe. (Foto: M. Lorenzo)

Enginyeries

“Fa 30 anys que aparegueren a la Universitat les primeres enginyeries”

Carmen Carvajal, orientadora de l'IES Salvador Gadea d'Aldaia, entrevista tres estudiants de diferents enginyeries de la Universitat de València, Juan Pablo Felipe (Química), Óscar Rovira (Informàtica-Telemàtica) i Manuel Simón (Electrònica), i la vicedirectora de l'Escola Tècnica Superior d'Enginyeria, Isabel Vázquez.

Carmen Carvajal. Per què vas triar Informàtica?

Óscar Rovira. Vaig estar dubtant entre aquesta titulació i la de Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport. Em vaig decantar per la primera perquè tenia més eixida. Després vaig triar la doble titulació en Telemàtica i Informàtica perquè m'agradaven les eixides que tenia la Telemàtica i perquè, d'altra banda, no veig dificultat a l'hora de compatibilitzar ambdues carreres. És un avantatge que té l'Escola, perquè estant en Informàtica i cursant unes optatives avances molt en l'altra carrera. Així que, amb un poc més d'esforç, tens totes dues. No sé com ho tindran configurat altres universitats, però aquí es duu molt de camí avançat.

C.C. Quina de les dues és més complexa?

O.R. La veritat és que les dues titulacions es complementen, encara que la teoria d'Informàtica és més complicada.

C.C. Quines matèries plantegen més problemes?

O.R. En general, matemàtiques i física. De fet, la Universitat ha organitzat cursos d'anivellament en primer curs abans de començar, perquè els estudiants vénen prou desorientats, segons alguns professors.

C.C. Pel que fa a l'Enginyeria Química, quines són les assignatures més complexes?

Juan Pablo Felipe. Les matèries comencen a complicar-se a partir de tercer, perquè és quan veus aparells i maquinària en les assignatures. És el moment en què s'obri un ventall d'especialitats. També és complex cinquè, perquè has d'unir tots els conceptes abordats en la carrera. Els dos primers cursos són més genèrics i, bàsicament, amplies els continguts que has donat en Batxillerat. T'ofereixen més coneixements d'àlgebra, matemàtiques, estadística... Per això, moltes vegades, fins a tercer, l'estudiant no té tanta consciència de què va a fer, cosa que sol passar en totes les enginyeries.

C.C. La universitat t'ajuda a reflexionar i a trobar eixides?

J.F. Per descomptat. El nostre camp, per exemple, és molt ampli, perquè actualment totes les empreses tenen un departament de qualitat i necessiten enginyers químics.

C.C. Per què vas triar Enginyeria Electrònica?

Manuel Simón. Des de sempre m'ha agradat l'enginyeria electrònica. En principi, per prudència, vaig triar la carrera tècnica. No sabia si anava a adaptar-me a la universitat, o si anava a acostumar-me a una carrera de 5 anys... A més, està el tema econòmic. Personalment recomanaria que l'estudiant, abans que res, mesure les seues forces per triar una carrera tècnica o una superior. Des de la tècnica sempre pots continuar. >>

> Enginyeries

“Donem molta importància als grups petits, a les pràctiques molt tutelades, a les tutories d’integració, als cursos de nivell... a tot allò que redunde en la millor adaptació de l’estudiant a la universitat.”

una llar, les llums, les persianes o la calefacció, a través de l’electrònica.

C.C. Tradicionalment la Universitat de València s’ha conegut com la “Literària”, una imatge que encara avui perdura. Com sorgeixen les enginyeries en aquest context?

Química. Les relacions amb els professors i investigadors d’una i altra universitat són bones. De fet, molts professors d’aquella es van formar en aquesta. L’especialitat de Sistemes Electrònics és de 1995, i la de Telemàtica de 2002.

C.C. Quants estudiants fan pràctiques cada any?

>> **C.C. A aquesta enginyeria també pots accedir des d’un cicle formatiu de grau superior, per exemple, des del de Regulació i Control Automàtic. Ho recomanes?**

M.S. Pel que fa a les pràctiques, els alumnes de cicles formatius tenen més coneixements que els alumnes que procedim de Secundària. No obstant això, en les matemàtiques i en la física els costa un poc més que a la resta d’alumnes, però no és un problema.

C.C. Quines eixides professionals té aquesta carrera?

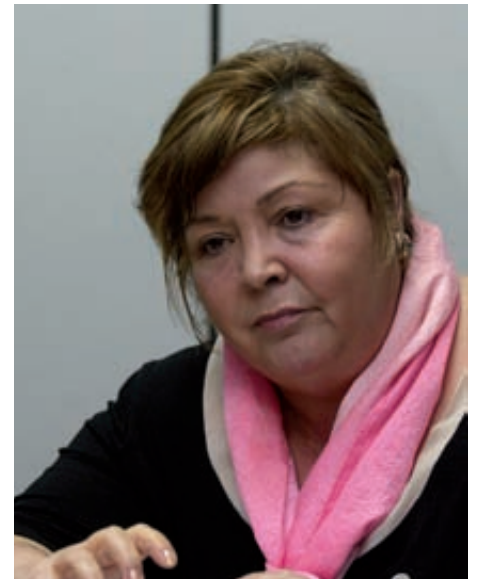
Isabel Vázquez. Les eixides professionals són moltes, perquè els enginyers electrònics són necessaris tant en les multinacionals com en les pimes. En un moment en què les empreses estan cada vegada més automatitzades, totes aquelles que no vulguen dependre d’unes altres, haurien de tenir-los en plantilla, ja que s’encarreguen de donar-hi el suport del manteniment.

C.C. Quines matèries s’estudien en aquesta titulació?

I.V. El pla d’estudis té la base de totes les enginyeries: la física i les matemàtiques. Després s’hi aborden els components electrònics, els dispositius, és a dir, la part més electrònica de la carrera. S’estudia així el funcionament de circuits, per posar-hi un exemple. En aquest moment els estudiants passen a especialitzar-se en electrònica industrial: l’automatització de línies, l’electrònica de potència i de consum, el disseny de microprocessadors... Ara també estan de moda les empreses que es dediquen a la domòtica: com controlar

I.V. La veritat és que les enginyeries, com a tals, a la Universitat de València van sorgir fa dotze anys, que és quan apareixen l’Enginyeria Química, la Informàtica i l’Electrònica, i les Enginyeries Tècniques de Telecomunicacions. Però des de primers dels 70 es donaven especialitats de Química Industrial –des de la llicenciatura en Química– i d’Electrònica i d’Informàtica –des de la llicenciatura en Físiques. Aquestes especialitats són les que han donat lloc a les actuals enginyeries. Per tant, la tradició de les enginyeries a la Universitat de València es remunta molt abans del naixement d’altres universitats valencianes. Abans de 1993, Enginyeria Química no existia com a titulació en cap universitat espanyola. En la Politècnica, per exemple, naix de l’especialitat Química d’Industrials, i aquí, de l’especialitat Industrial de

I.V. Concretament, el curs passat van fer pràctiques 217 estudiants, però estem comprovant que, any rere any, aquest nombre augmenta, per la qual cosa aquest curs n’esperem quasi 250. El que és important és que tot aquell estudiant que vol fer pràctiques pot fer-les, perquè l’oferta de l’Escola supera la demanda. Passa també en el programa d’intercanvis erasmus, on hi ha més demanda que oferta. Aproximadament hi participen quinze estudiants de cinquè curs de cada titulació.

C.C. Quants alumnes tenen els grups?

I.V. El nombre d’estudiants per grup és aproximadament de 60. En primer curs, hi ha dos grups de 60 i, a partir de segon, totes les titulacions,

excepte la d'Enginyeria Tècnica de Telecomunicacions-Sistemes Electrònics, que en té dos, tenen un grup. La relació entre els estudiants i el professor és molt directa pel nombre d'estudiants per grup.

C.C. I en pràctiques?

I.V. El nombre oscil·la entre 10 i 20 estudiants per professor, depenent del tipus de laboratori (experimental, informàtic...). Donem molta importància als grups petits, a les pràctiques molt tutelades, a les tutories d'integració per als estudiants de primer curs, als cursos de nivell... Al capdavall, a tot allò que redunde en la millor adaptació de l'estudiant a la universitat.

C.C. Quin és el nivell d'accessibilitat als professors?

J.F. És prou bo, un 8.

O.R. Jo arribaria al 9.

I.V. La millora de la relació amb l'alumne és una preocupació de la Universitat. Per això aquí, com en altres centres, comptem amb els grups de nivell, per a refermar els coneixements dels estudiants de nou ingrés, i amb les tutories personalitzades a partir de primer, per les quals cada estudiant que entra en la Universitat té assignat un professor tutor que s'encarrega d'explicar-li els òrgans de govern, el funcionament de la Universitat i de la biblioteca, o d'assessorar-li sobre les assignatures optatives que pot triar.

C.C. Hi ha un nombre estipulat de cites entre el tutor i l'alumne?

I.V. En principi ho férem així, però després ens adonàrem que era millor relaxar-lo un poc, que el contacte ho determinaren ells en funció de les necessitats.

C.C. Us demanen molts exercicis?

J.F. Sí. Els pots fer o no, però són necessaris per a arribar preparat a l'examen. Per això també

afavoreix anar a classe i realitzar els exercicis a casa.

C.C. S'utilitza molt la biblioteca?

O.R. És convenient utilitzar-la, tot i que la majoria de llibres estan en anglès, com en qualsevol carrera tècnica, i és millor si hi domines l'idioma. De totes maneres, cada vegada hi ha més bibliografia en espanyol.

C.C. Quin és el principal canvi en arribar a la universitat?

M.S. La llibertat que tens, a diferència de l'institut.

O.R. Aquí és recomanable anar a classe, el contacte amb el professor, resoldre els problemes amb ell...

C.C. Hi ha moltes pràctiques en les carreres?

I.V. La part pràctica representa el 60% de la càrrega docent.

C.C. Actualment, l'Escola Tècnica Superior d'Enginyeria no té edifici propi. On s'imparteixen les classes?

I.V. Totes les classes s'imparteixen en l'Aulari Interfacultatiu. Després, les pràctiques i els laboratoris es concentren en un edifici segons l'especialitat: Química en la Facultat de Química, Electrònica en el seu edifici i Informàtica en altres dos edificis. ●

EN DOS TRAÇOS

Enginyeries

L'Escola Tècnica Superior d'Enginyeria (ETSE) ofereix els estudis: Enginyeria Informàtica, doble titulació Enginyeria Informàtica + Telemàtica, Enginyeria Tècnica de Telecomunicació Telemàtica, Enginyeria Tècnica de Telecomunicació Sistemes Electrònics, Enginyeria Electrònica i Enginyeria Química. Totes comparteixen una visió eminentment aplicada dels desenvolupaments científics i tècnics. Les eixides són il·limitades: empreses del sector de les tecnologies de la informació, químiques, ceràmiques o de l'alimentació; comercialització d'equips electrònics; gestió i desenvolupament de sistemes; a més de l'exercici lliure de la professió. Actualment, el campus de Burjassot-Paterna, on se situa l'ETSE, és el referent per a les empreses valencianes més innovadores. Estan actius 295 convenis d'I+D i en els darrers anys s'han signat 1.171 contractes i convenis entre la Universitat i diferents empreses.

Àrea: **Ciències Bàsiques i Tècniques**
Durada: **Depèn de la carrera. De 142 a 345 crèdits**

Lloc: **Escola Tècnica Superior d'Enginyeria. Av Vicent Andrés Estellés, s/n 46100, Burjassot (València)**
Més informació: **tel. 963 543 204**
web: **http://www.uv.es/etse**

No presentat

El trànsit des dels centres de Secundària a la Universitat coincideix amb fases fonamentals en les biografies personals. En el procés es manifesten diversos elements i fenòmens, un dels quals és l'anomenat absentisme. A la Universitat de València aquest fenomen està sent analitzat per un grup d'investigadors. Tot seguit en presentem un avanç.

Absentisme és el fet (o el costum) de no estar present en el lloc corresponent als propis interessos, obligacions o negocis. Aplicat a la condició d'estudiant, el concepte pot introduir-se més o menys com segueix: pel fet d'haver-se matriculat d'una carrera universitària, cal suposar que una persona estarà en principi disposada a assistir a les classes i, sobretot, a presentar-se als exàmens (o, si és el cas, als processos d'avaluació alternatius), per tal d'avançar en aqueixa carrera. És d'aquestes dues coses —la inassistència a classe i la no presentació a examen— que hom sol parlar quan es parla de l'absentisme d'estudiants o absentisme en l'estudi. El fenomen no és nou tot i que, d'uns anys ençà, suscita una preocupació creixent.

Les dues formes principals d'absentisme en l'estudi estan segurament relacionades i és possible que sovint coincidisquen en les mateixes persones. Tanmateix, resulta convenient separar-les, perquè les seues causes i, sobretot, els seus efectes no són exactament iguals. La no presentació als exàmens comporta l'alentiment i, en molts casos, la interrupció o l'abandó de la carrera: hom pot dir que és la forma més forta i explícita d'absentisme. La inassistència a classe, en canvi, tot i que està més present com a objecte de comentaris i fins i tot d'alarma entre el professorat —que hi veu símptomes d'ineficiència del sistema o motius de frustració professional— és un fenomen amb moltes més facetes i amb efectes molt menys precisables.

La investigació s'ha concentrat en la indagació de l'abast, les causes i el significat de la renúncia a l'avaluació. Parlem ací d'absentisme, doncs, segons aquesta concepció restrictiva (a la qual ens referirem ocasionalment mitjançant el terme 'absentisme avaluatiu', que ha estat emprat en alguna investigació precedent). D'altra banda, ens limitem al primer curs, perquè la fase inicial dels estudis concentra en l'actualitat molta atenció com a objecte de processos d'innovació i reforma, i perquè resulta més adient de cara a eventuais intervencions —les quals, òbviament, han de tenir per davant el temps suficient si han de produir algun efecte. Cal afegir, finalment, que hem triat com a referència les dades corresponents al curs 2000-2001: un punt de partida que permet el seguiment de les trajectòries acadèmiques durant un període de temps significativament prolongat. S'inclouen també algunes dades del curs 2003-2004 a efectes de comparació i contrastació de les pautes detectades.

vencional i està justificada sobretot per la finalitat de la investigació. S'ha optat per identificar un grup en el qual el comportament estudiat es fera palès d'una manera relativament molt intensa, per tal de facilitar la indagació qualitativa posterior (actualment en curs). S'obté així un nombre de 1.229 estudiants el curs 2000-2001, i de 1.227 el curs 2003-2004, és a dir, aproximadament un 15% del total en ambdós casos (taula 1).

Perfil de l'absentisme

Els fulls de matrícula registren algunes dades personals dels estudiants (sexe, edat, si tenen o no un treball remunerat...) i també algunes dades sobre l'entorn familiar (estudis i ocupació del pare i de la mare). A partir de tot això s'ha pogut establir una primera aproximació al perfil sociològic dels absentistes.

El resultat més ressenyable és que, entre aquells que l'any 2001 es van presentar a menys del 25% dels crèdits corresponents a primer curs, s'hi troben relativament sobrerrepresentats els barons, les persones amb una edat relativament més alta que la mitjana dels estudiants de primer i, també, les que compatibilitzen els estudis amb un treball remunerat (gràfic 1). En canvi, ni el nivell educatiu dels progenitors ni llur situació socioprofessional semblen tenir una influència significativa sobre el fenomen estudiat. És possible que factors estructurals com ara la situació econòmica o el nivell educatiu de la família, que són determinants des del punt de vista de la classe social, actuen sobretot en la selecció prèvia a l'accés a la universitat. Potser per això semblen irrelevants per a l'explicació del tipus particular d'absentisme analitzat ací.

Amb la informació obtinguda fins ara no podem afirmar res de definitiu sobre els condicionants sociològics de l'absentisme. Les dades no són prou concloents. Suggereixen, si de cas, que la decisió de no presentar-se als exàmens podria sovint estar associada amb la dificultat de compatibilitzar els estudis amb el treball: un de cada quatre estudiants considerats ací com a absentistes treballa (un de cada vuit entre la resta d'estudiants). Apunten, també, a trajectòries educatives relativament discontinües. >>

Una última consideració prèvia a propòsit de la població estudiada. Les dades resumides a continuació responen a l'opció següent: del nombre total d'estudiants matriculats, s'han restat aquells que s'havien matriculat de menys del 75% dels crèdits corresponents al curs segons el pla d'estudis. La finalitat d'aquesta restricció és la d'aconseguir una certa "normalització" en l'univers objecte de l'anàlisi, excloent-hi persones matriculades de pocs crèdits per diverses situacions especials (intercanvis, estudiants estrangers, etc.). Aquesta operació ha resultat en un nombre de 8152 estudiants de primer curs en l'any acadèmic 2000-2001, sobre un total de 8361 matriculats (per al curs 2003-2004, 7884 sobre un total de 8125). Hem utilitzat sempre aquests valors corregits en els càlculs relatius a la incidència de l'absentisme que es presenten a continuació.

L'abast quantitatiu de l'absentisme avaluatiu

L'elecció de criteris quantitatius per a l'anàlisi és complicada, perquè té quelcom d'arbitrari. A qui cal considerar absentista? A qui deixa de presentar-se a un sol examen? A qui no se'n presenta a cap? L'assumpte té moltes manifestacions. En l'intent de quantificar l'abast del fenomen estudiat, en el seguiment detallat de les trajectòries acadèmiques i en la determinació dels perfils hem aplicat el següent criteri: *es considera absentista qui, havent-se matriculat del 75% o més dels crèdits que corresponen a primer curs segons el respectiu pla d'estudis de cada titulació, s'ha presentat al 25% o menys d'aqueixos crèdits*. Aquesta opció respon al fet que la càrrega docent del primer curs no és igual en tots els plans d'estudi (en la major part de les titulacions, el 25% són 15 crèdits, però no en totes); al mateix temps és, en bona mesura, con-

Taula 1. Absentisme en les avaluacions en primer curs a la Universitat de València

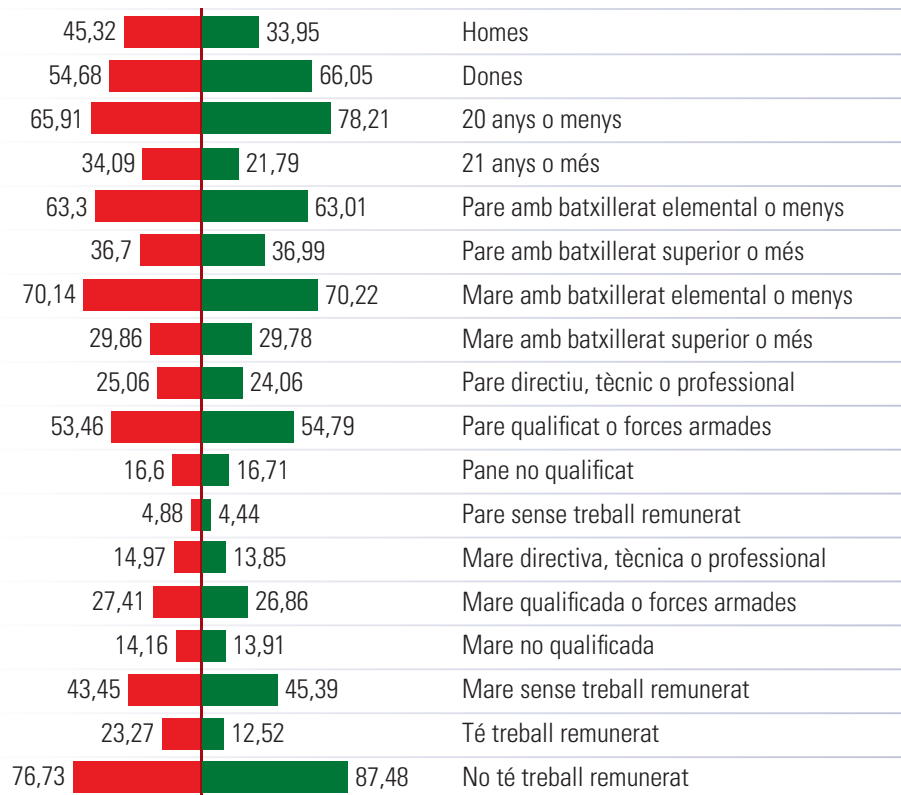
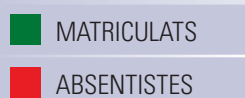
Curs	Matriculats*	Absentistes**	Taxa d'absentisme
2000-01	8.152	1.229	15,08 %
2003-04	7.884	1.227	15,56 %

* matriculats del 75% o més dels crèdits corresponents a primer curs segons el pla d'estudis

** presentats al 25% o menys dels crèdits corresponents a primer curs segons el pla d'estudis

Gràfic 1.

Perfil de l'absentisme, per sexe, edat, estudis del pare i de la mare, ocupació del pare i de la mare i treball de l'estudiant. Primer curs, 2000-01.

La trajectòria acadèmica dels estudiants absentistes

>> El seguiment, en anys posteriors, de la trajectòria dels estudiants que van ser absentistes el curs 2000-2001 (d'acord amb el criteri d'haver-se presentat al 25% o menys dels crèdits) revela que han deixat la Universitat en una proporció important: un 53,5% ja no estava matriculat a la Universitat el curs següent, el 63,4% ja no ho estava dos anys després i el 69,1% tres anys més tard. La resta es divideix en dos grups, formats respectivament per persones que han continuat estudiant la mateixa carrera i per aquells i aquelles que han optat per canviar de carrera, passant a matricular-se en unes altres titulacions (taula 2).

Taula 2. Han estat absentistes el curs 2000-01 i continuen matriculats a la Universitat de València (nombre total d'absentistes el curs 2000-01: 1.229)

	En la mateixa titulació	En una titulació diferent	Total	% sobre el nombre total d'absentistes
2001-02	298	274	572	46,5
2002-03	188	262	450	36,6
2003-04	140	240	380	30,9

Majoritàriament, doncs, l'absentisme (o, si més no, el tipus particular d'absentisme analitzat en aquest informe) sembla l'índex d'una situació que desemboca sovint en l'abandó dels estudis. Un relatiu retard pel que fa a l'edat d'iniciar els estudis universitaris i una situació laboral que dificulta la compatibilitat entre estudis i treball semblen factors que apunten en la mateixa direcció. Minoritàriament, l'absentisme sembla lligat a la insatisfacció o a la identificació escassa amb la

titulació a la qual s'ha pogut accedir (o, en alguns casos, a la pretensió de cursar simultàniament més d'una carrera). Finalment, hom pot detectar diferents situacions que comporten un ritme lent i irregular de progrés en els estudis, que no és necessàriament incompatible amb l'eventual culminació amb èxit de la carrera.

En termes generals, l'absentisme sembla un fenomen lligat en bona mesura a les dificultats per a continuar els estudis (o a la incidència d'opcions alternatives). En aquest sentit, és difícil que una universitat pública i democràtica, que opta per oferir oportunitats d'estudi a totes les persones que estan en condicions d'explorar-les, pugui reduir substancialment les dimensions d'aquest fenomen. Esperem que la fase final de la investigació, actualment en curs, possibiliti una avaluació més precisa d'aquest aspecte de la qüestió.

Observacions finals

Un problema general de la recerca feta fins ara és que la mateixa paraula 'absentisme', en el context de la vida universitària, és força equívoca. Les connotacions més immediates suggereixen desinterès per part dels estudiants i de les estudiantetes. O potser una certa frustració, associada a la incapacitat —real o simplement experimentada com a tal— de progressar en els estudis. O tal vegada un dèficit de la institució universitària a l'hora d'integrar com cal qui travessa les seues portes. Tanmateix, tot això apunta a percepcions que, en el millor dels casos, són només parcials. L'estudi detallat del fenomen revela moltes més facetes. En ocasions, alguns comportaments que poden aparèixer com a manifestacions d'absentisme indiquen, sobretot, que la compatibilitat entre els estudis i la necessitat de guanyar-se la vida no sempre és fàcil d'assolir. És possible que algunes formes d'absentisme, si més no, es deriven del fet que una universitat oberta i democràtica, precisament, ha d'oferir oportunitats a persones que no disposen de les millors condicions del món per concentrar temps i energia en els estudis. És segur que una part almenys del que hem registrat com a absentisme indica que alguns estudiants universitaris estan en condicions d'experimentar opcions diferents abans de decidir "quina és realment la carrera que volen fer". És un fet que una fracció substancial de les persones matriculades desitja o necessita definir els ritmes d'estudi més adients a llurs circumstàncies, ritmes que no sempre coincideixen amb les previsions oficials de durada de les carreres ni amb la suposició que la vida d'estudiant *normal* implica assistir sempre a les classes i als exàmens. Potser els desajustos entre les programacions docents i les demandes reals del col·lectiu d'estudiants són més grans del que hom tendeix a pensar. Etc, etc. Estem, en definitiva, davant d'un fenomen amb moltes cares. ●

Distribució de l'absentisme per titulacions

La distribució de l'absentisme per titulacions és notablement irregular. En el curs 2000-2001, la proporció d'estudiants i d'estudiantetes de primer que es van presentar al 25% o menys dels crèdits del curs oscil·là entre zero i més de la meitat, segons la carrera estudiada. Aquest tret té a veure, molt probablement, amb la gran diversitat dels programes formatius de la Universitat de València, amb el ventall molt ampli de títols que s'hi ofereixen i amb els continguts i estructures sensiblement diferents dels plans d'estudi.

"Alguns estudiants universitaris estan en condicions d'experimentar opcions diferents abans de decidir quina és realment la carrera que volen fer."

Pel que fa a la seua incidència en les diferents titulacions, l'absentisme avaluat sembla estar relacionat, d'una banda, amb determinades característiques del contingut dels estudis. La distribució de matèries en el pla d'estudis, per exemple, o la relativa dificultat acadèmica dels programes docents assignats al primer curs. És possible, també, que algunes titulacions resulten més atractives per a persones que no poden dedicar-se a l'estudi de forma exclusiva o quasibé exclusiva (i que això determine un grau d'absentisme més gran). Per últim, sembla que la coincidència entre els estudis realitzats i els desitjats, així com les trajectòries escolars anteriors relativament reeixides, tendeixen a reduir sensiblement la incidència de l'absentisme: l'anàlisi realitzada per tal de contrastar aquestes conjetures ha registrat una marcada correlació inversa (r de Pearson = -0,729) entre les notes de tall per a l'accés a les diferents titulacions en juny de 2000 i la taxa d'absentisme del curs 2000-2001; s'ha obtingut, d'altra banda, una covariància negativa (-7,380) que apunta la tendència a una disminució de la nota de tall a mesura que augmenta el nombre d'estudiants absentistes. Cal recordar, en tot cas, que la relació s'ha de llegir de manera global, que hi ha algunes excepcions significatives i que el fet que dues variables estiguen correlacionades no significa necessàriament que existisca una relació de causa-efecte.

Informe realitzat per:

- Ernest Garcia, Departament de Sociologia i Antropologia Social.
- Alicia Villar, llicenciada en Sociologia, tècnica d'informació del DISE.

Projecte **DROP OUTS**

Una de les principals problemàtiques que té l'actual sistema educatiu és la dificultat de donar una resposta educativa vàlida a un elevat nombre d'alumnes que, molt aviat, ja en la Secundària Obligatòria queda fora del sistema educatiu. Aquesta problemàtica es tradueix en diverses situacions: la manca d'alternatives educatives per oferir a aquest alumnat, les dificultats per atendre les necessitats específiques de tot l'alumnat en general, l'aïllament que pateixen en l'escola alguns d'aquests xavals, la consegüent taxa altíssima de fracàs escolar, la inadaptació absoluta d'aquests joves i, com a conseqüència de tot això, un alt índex de desocupació dels 16 als 20 anys. Aquestes són les principals raons que van portar Florida Centre de Formació a plantejar-se un projecte orientat a la recerca de noves vies que facilitaren la correcta inserció laboral i social de tot el jovent.

Els problemes inicials

Com es pot pensar, la situació de partida és complicada i les dificultats per afrontar un repte d'aquestes característiques són moltes:

- Existència d'una taxa alta de joves desocupats en tots els països europeus, especialment en la franja d'edat de 16 a 20 anys.
- Existència d'un elevat índex de joves que abandonen l'escola a partir dels 14 anys. Les edats varien, però el problema de fons sembla ser sempre el mateix i moltes vegades està relacionat amb circumstàncies alienes a l'escola (la família, drogues, marginació, salut...). Intentar acarar aquests problemes no és una cosa que afecte, ni es puga resoldre, des d'una sola institució. És per això que el projecte busca una aproximació global per fer front a aquests problemes.
- Molts d'aquests joves acaben sent socialment exclosos i dependents dels serveis socials. Paral·lelament hi ha un increment en la demanda de treballadors qualificats en molts sectors del mercat laboral, la qual cosa comporta un alt cost social que requereix solució de manera urgent.
- La inadaptació d'alguns xavals al sistema proposat reforça situacions de conflicte entre iguals, pròpies de l'edat i de qualsevol grup humà. Aquesta situació la perceben alguns pares i mestres des de la no corresponsabilitat, culpabilitzant els joves i reforçant així les carències d'autoestima i el seu rol de víctima, o de botxí, derivat de la seva posició social.
- Hi ha moltes organitzacions i institucions que treballen independentment des de diferents perspectives, exercint diferents rols i oferint diferents recursos per a ajudar aquests joves. Encara així, el problema continua sense solució i incrementant-se. L'ajuda des dels diferents sectors no està ben coordinada; se'ls remet d'un servei a un altre i hi ha un total desconeixement del treball dels altres sectors. Aquest tipus d'"ajuda" descoordinada no resol els problemes, ben al contrari, s'incorre en una ineficàcia profunda en la gestió i utilització dels recursos públics..

Com sorgeix el projecte?

El projecte va sorgir amb l'objectiu de dissenyar mètodes i models de cooperació per a treballar amb joves que es troben en situació de fracàs escolar o en risc de patir-lo, per tal que no abandonen el sistema educatiu, que tornen a reintegrar-se en ell si l'han abandonat, o bé que aconseguen trobar camins alternatius que els conduïsquen a adquirir algun tipus de competència professional.

Tenint en compte la situació de partida anteriorment descrita, Florida Centre de Formació es va plantejar crear noves respostes. El fet que en el centre s'impartisca formació secundària, professional, universitària i, també, des de fa temps, es realitzen accions formatives amb persones desocupades, va contribuir a percebre la necessitat i les possibilitats de trobar solucions de manera integral i no de manera aïllada.

El Programa d'Intervisitació del Fòrum Europeu d'Administradors de l'Educació ens va permetre entrar en contacte amb el Vennesla Videregaende Skole (Centre d'Educació Secundària de Vennesla, Noruega). Aquest centre va sol·licitar un projecte Leonardo d'estudi/intercanvi per mitjà del qual Florida va rebre la visita d'orientadors dels centres noruecs de Vennesla i de Kvadraturen. Aquest programa va suposar un enriquidor intercanvi d'experiències en l'àmbit de l'orientació pedagògica i professional. Fruit d'aquest intercanvi, es va poder constatar l'alt índex de fracàs escolar com un problema comú a Noruega i a Espanya, per la qual cosa es podia treballar junts en la recerca de mètodes que ajuden a prevenir-lo o a solucionar-lo.

El programa Leonardo da Vinci n'oferia un marc idoni. Es va elaborar una proposta de projecte pilot i es va realitzar una recerca de socis per a localitzar entitats educatives en altres regions europees que hagueren desenvolupat experiències interessants en el tema i pogueren aportar les seues idees, com l'Institut Pedagògic de Xipre i el TET Ljubljana, a Eslovènia, entitat que treballa amb joves en situació d'exclusió social. Finalment la proposta va ser aprovada i es van facilitar els recursos necessaris per a dur-la a terme.

BACK ON THE TRACK

Stop a l'exclusió: ALTERNATIVES PER ATENDRE I FACILITAR LA INSERCIÓ

Paral·lelament, a cada país es va crear un consorci local amb el qual es pretenia compartir l'experimentació i els resultats obtinguts després del contrast transnacional.

Drop outs back on the track

El projecte "Drop outs back on the track" pretenia dissenyar, desenvolupar i experimentar alternatives per a aquells joves als quals el sistema educatiu no estava donant resposta. La reflexió dels professionals implicats va derivar en la *Posada en marxa de consorcis locals per a "La prevenció del fracàs escolar"*, consorcis locals integrats per representants de centres d'ensenyament secundari, escoles taller i cases d'oficis, associacions juvenils, associacions de veïns, policia local, centres cívics i/o socials, altres ONG's, AA. jubilats, serveis socials, serveis d'ocupació i serveis sanitaris.

Els objectius que es van plantejar van ser:

- la utilització coordinada i integral dels diferents recursos existents en una mateixa zona geogràfica.
- l'aprofitament de l'escola secundària com a eix organitzatiu, civil, on s'aglutinen i reparteixen, de manera natural, joves susceptibles de ser usuaris dels recursos destinats, d'una banda, a donar resposta a problemàtiques d'integració social i, d'una altra, a prevenir situacions i conductes disruptives generadores de mal-estar en la vida social d'un barri.

- la generació d'alternatives integradores de tots els joves.

- el disseny de solucions específiques per a cada situació, des de la lògica de la proximitat i el coneixement dels recursos existents, les limitacions i les particularitats de recursos i usuaris.

Els destinataris eren alumnes majors de 14 anys que presentaven alguna d'aquestes característiques: poc o cap interès per l'estudi, possibilitat de fracàs escolar, desmotivació, conducta disruptiva en les aules, conducta agressiva, greus problemes d'aprenentatge, manca important d'habilitats socials, inestabilitat emocional i famílies molt desestructurades.

De manera específica, a València, el projecte DROP OUTS es plantejava:

- Establir una **xarxa de comunicació i de treball** entre les distintes entitats municipals relacionades amb

l'atenció als joves: instituts d'educació secundària, ajuntaments, centres de formació no reglada, serveis d'ocupació, associacions... L'objectiu era facilitar l'intercanvi d'informació i d'experiències, i identificar, conjuntament, mesures vàlides per a treballar amb ells.

- Oferir una **alternativa de formació** a aquells alumnes que estan desmotivats per l'estudi i que preferirien treballar, havent d'estar escolaritzats per exigències legals; facilitar un itinerari formatiu més motivador que contribuïska a l'adquisició de les competències personals i professionals necessàries.

- **Millorar les possibilitats d'inserció** en el mercat laboral d'aquests joves.

Amb tot això, s'intentaven promoure dissenys didàctics alternatius des d'una concepció integral i una utilització holística dels recursos existents, per la qual cosa es necessitava crear consorcis locals, dissenyar un Protocol d'actuació amb aquests joves i crear la figura del Tutor de seguiment, que coordinarà els diferents recursos i serà el tutor dels joves que participen en l'experiència.

Calia definir totes les activitats que s'anaven a realitzar per assolir els objectius establerts i els resultats previstos, per la qual cosa el projecte es va dividir en diverses fases:

1 ANÀLISI DE LA SITUACIÓ

- Estudi de les distintes formes de treballar amb el fracàs escolar en els països socis.
- Recollida i sistematització dels aspectes significatius de cadascuna d'aquestes mesures.

2 DISSENY D'ALTERNATIVES

- Desenvolupament de nous mètodes de treball, basant-se en els resultats obtinguts.
- Adaptació a les particularitats de cada context.

3 EXPERIMENTACIÓ

- Realització de proves pilot de les metodologies dissenyades en cadascú dels països participants..

4 TRANSFERÈNCIA DE RESULTATS

- Redefinició dels mètodes desenvolupats després de la fase d'experimentació.
- Elaboració d'un manual metodològic que reunisca l'experiència realitzada i facilite la transferència de les pràctiques educatives entre diferents països.
- Organització d'una jornada de difusió internacional.

>>

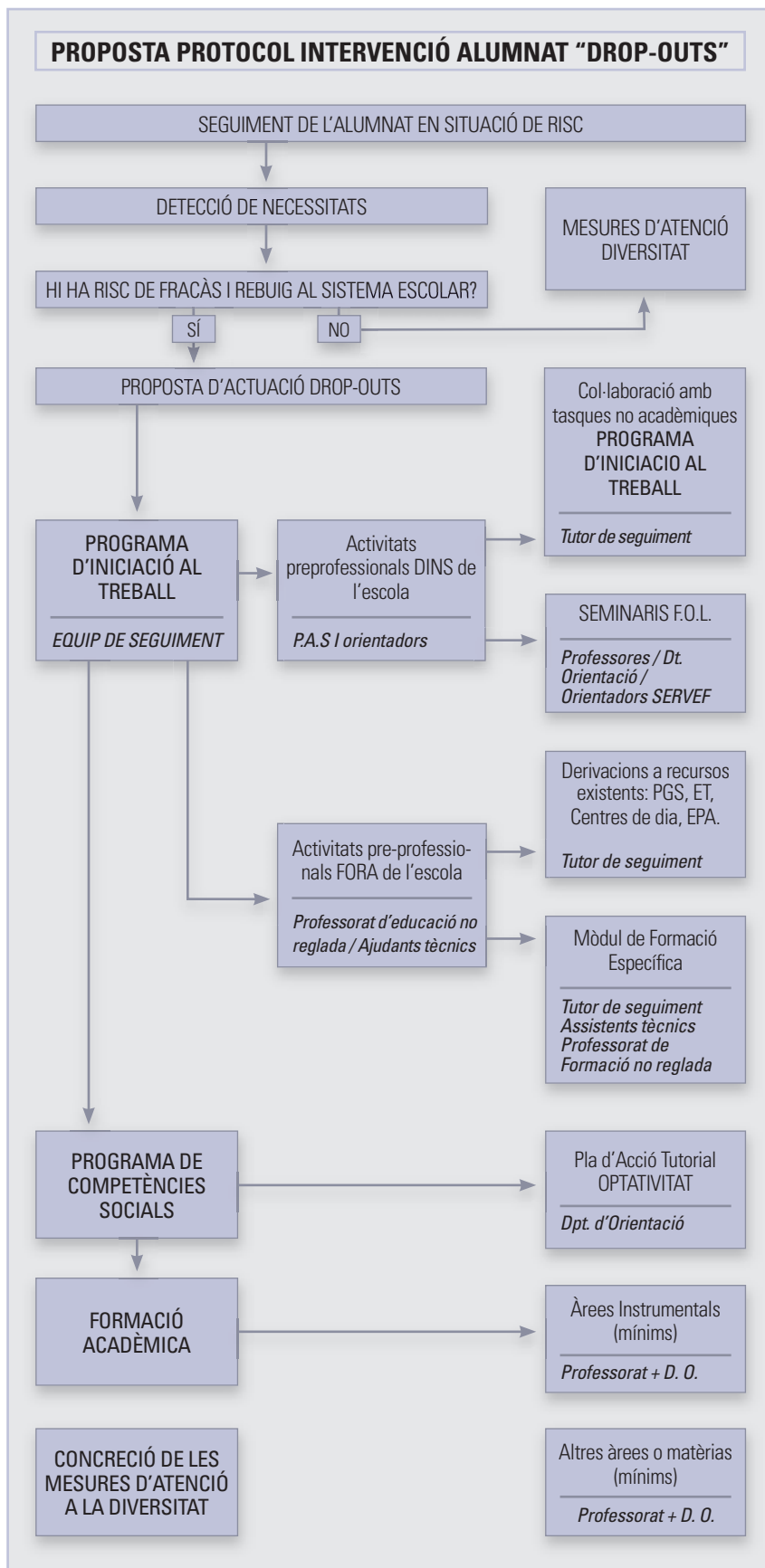
>> Metodologia d'intervenció desenvolupada

El resultat de l'experiència desenvolupada ha estat la creació d'una metodologia d'actuació en el centre educatiu, que es va denominar PROTOCOL D'INTERVENCIÓ DROP OUTS.

Abans de la descripció de la metodologia, cal dir que l'element diferencial d'aquesta proposta de treball és l'intent de mantenir, per damunt de tot, la vinculació al centre dels joves participants en aquest protocol, ja que considerem que els centres de Secundària no només són un lloc on s'aprén, sinó que constitueixen l'eix bàsic de socialització. Per això, mantenir com a referència constant el grup-classe és una garantia que la metodologia desenvolupada es dirigeix cap a la integració, i no una via per a derivar o separar problemes i, per tant, per a excloure.

El PROTOCOL D'INTERVENCIÓ DROP OUTS s'estructura en diferents programes:

- **Programa d'iniciació al treball:** dedicació d'algunes hores del currículum acadèmic al desenvolupament d'activitats preprofessionals dins l'escola recolzant en diverses tasques al servei de reprografia, recepció, biblioteca, taller, jardineria, etc.
- **Programa de competències socials:** l'aplicació del qual parteix de les necessitats i de les mancances que s'observen en els alumnes. Es treballa amb el grup classe, en tots els cursos de 1r a 3r d'ESO, i consta de tres blocs temàtics:
 - *Habilitats cognitives*, on s'entrena l'alumne en diferents estils de pensament, indispensables en les relacions interpersonals.
 - *Raonament moral i valors*, on es pretén ajudar el jove a créixer cap a l'autonomia moral i el respecte mutu, i se li entrena en tècniques de diàleg i de pensament crític a partir de dilemes morals.
 - *Habilitats socials*, resultat de les habilitats cognitives interpersonals i del creixement moral: saber escoltar, disculpar-se, queixar-se, negociar...
- **Formació acadèmica de suport:** on es posa a disposició dels alumnes en situació de risc les adaptacions curriculars adequades a cada cas, ja que poden mostrar problemàtiques molt diferents. Això permet integrar aquest alumnat en les aules ordinàries.

Posar en marxa aquesta proposta suposa desenvolupar noves funcions i exigeix la creació d'un nou perfil professional: **el Tutor de seguiment i l'Equip municipal**.

El **Tutor de seguiment** es constitueix com l'eix central del desenvolupament de la metodologia. És l'encarregat de coordinar el programa internament amb la col·laboració del departament d'orientació del centre; defineix les activitats preprofessionals en el centre; serveix com guia i tutoritza l'alumnat participant. Al mateix temps, es coordina amb els diferents serveis externs al centre

L'**Equip municipal**, també denominat "consorci local", està format per una persona de cada institució implicada, a fi d'avaluar les necessitats de la localitat així com els recursos disponibles; proposar les actuacions més adequades; ser el nexa entre els diferents organismes participants en el programa; i promoure la creació d'altres recursos que responguen a les necessitats existents. Depenent de cada entorn, els membres de l'equip municipal poden ser unes persones o unes altres: tutor de seguiment del centre de Secundària, tècnic municipal d'educació, tècnic del SERVEF, voluntari d'associacions, membre de la policia local, tècnic de serveis socials o de joventut...

Valoració

Els principals resultats de l'experiència desenvolupada, pel que fa al disseny, desenvolupament i posada en marxa del nous instruments i metodologies de treball, han sigut altament satisfactoris. Podem citar-ne els següents:

- S'ha creat un equip de treball ("equip municipal") que possibilita un enriquidor intercanvi d'informació i d'experiències entre els diferents agents implicats en l'educació en l'àmbit local.
- S'han arreplegat i sistematitzat les diferents mesures activades pels agents educatius.
- S'ha reforçat la relació i la col·laboració entre els diferents serveis municipals.
- Florida Secundària ha consolidat la seua participació en la Comissió de Prevenció de l'Absentisme de Catarroja, composta per representants de la Regidoria d'Educació, Serveis Socials, escoles de Primària i de Secundària, i el Gabinet psicopedagògic municipal.
- L'existència d'un equip mixt com el que s'ha esmentat suposa disposar d'un espai de treball conjunt i de procediments consensuats d'actuació enfront de problemàtiques comunes.

No obstant això, a més dels resultats esmentats, un projecte d'aquestes característiques comporta un important valor afegit que, tot i ser intangible, no deixa de ser rellevant. De fet, aquest tipus de resultats són els

que romanen de forma més duradora després de la finalització d'un projecte, perquè suposen un canvi d'actitud i de posicionament per part dels actors implicats, així com la introducció de noves dinàmiques i metodologies de treball en les entitats participants. Els resultats citats a continuació estarien dins aquesta categoria:

- Afrontar de manera molt més racional i efectiva una problemàtica comuna com el fracàs escolar.
- S'ha confirmat la necessitat de concebre l'orientació de manera integral, assumint tant el vessant acadèmic com el professional, com a parts estructural i essencial de l'educació que reben els alumnes.
- S'ha millorat l'estat emocional dels alumnes participants, s'ha incrementat la seua autoestima i se'ls ha proporcionat una formació preprofessional molt enriquidora.
- S'ha assolit un canvi en la percepció del personal docent i d'administració i serveis del centre per part dels alumnes, que són considerats interlocutors pròxims que desitgen ajudar-los en el seu camí cap a la vida adulta i en la seua adequada integració social i professional.
- S'ha contribuït a fomentar en els professionals participants una actitud positiva cap a la cooperació amb altres institucions i a nivell transnacional com a via per a trobar solucions conjuntes a problemes comuns.

Fruit del reforç dels llaços de col·laboració entre els professionals implicats dels diferents països, va sorgir la idea de continuar treballant per a millorar la feina realitzada amb els joves des dels centres de formació. Aquesta intenció s'ha materialitzat en el projecte "**PPS – Personal Profile and Support**", promogut per un consorci format per una part dels socis del mateix projecte "DROP OUTS", i per membres d'un altre projecte, anomenat "Spiderweb", també relacionat amb l'orientació.

Aquest projecte està sent coordinat per la Universitat de Reykjavik, a Islàndia, i ofereix un suport integral per als orientadors, incloent-hi, a més, el disseny d'un conjunt d'eines sistemàtiques: una **eina electrònica per al diagnòstic preventiu** d'estudiants amb risc de fracàs escolar en diferents nivells educatius, un **protocol d'intervenció per als orientadors** i tutors que treballen amb aquests estudiants oferint una atenció individualitzada, i una **metodologia de col·laboració** amb els agents locals per a buscar solucions conjuntes a aquesta problemàtica.

Després d'aquesta i d'altres experiències semblants, estem convençudes que el treball compartit amb professionals d'altres centres i d'altres països, així com la implicació de diversos organismes (no sols els centres educatius) enriqueix el nostre treball i ens permet afrontar amb major optimisme el problema actual del fracàs escolar. ●

ENTREVISTA

Enrique Gil Calvo

Sociòleg

Enrique Gil Calvo (Osca, 1946) va assistir tan sols un dia a l'escola infantil. Tanmateix, els llibres devorats i la dedicació d'una professora particular li permeteren ser el número u en els diferents nivells educatius, rang que va mantenir fins llicenciar-se amb la primera promoció de Sociologia de l'Estat espanyol. El mateix any, començà la seua carrera docent a la Universitat Complutense de Madrid. Al llarg d'aquest temps ha publicat un bon grapat d'assajos i ha estat guardonat en diverses ocasions. El premi Anagrama, el 1977, amb Lògica de la llibertat, i l'Espasa, el 1991, amb Estado de fiesta, en són algunes mostres. Enguany ha rebut el Premio Internacional de Ensayo Jovellanos pel text La ideología española. Tertulià i col·laborador habitual en els mitjans de comunicació, conjuga la provocació amb una mirada que pretén revelar aquesta trama oculta que fa que la realitat social, com un tot, tinga un sentit coherent i unitari.

“D'un temps ençà estem sota la síndrome del descrèdit de la gran esperança educativa”

Vosté, de menut, no va anar a l'escola, veritat?

Doncs no. Per aquestes coses rares de la vida, mon pare, que era falangista, era també anticlerical, cosa que tampoc no era gens contradictòria. És d'allò que més li agraiïc –també que fóra ell qui m'inoculara el virus lector. Quan es va assabentar que el primer dia de classe, en un col·legi de monges, m'havien castigat sense deixar-me anar al bany i em vaig veure obligat a fer-me pipí davant de tots, mon pare em va dir que no tornaria mai més a un col·legi de monges. Llavors, ens va posar, a la meua germana i a mi, una professora particular i en arribar a l'institut sabia molt més que els meus companys, la qual cosa em va permetre traure el primer any amb matrícula d'honor, adquirir fama de número u i fer el batxillerat sense estudiar. Fixa't, si li ho agraiïc.

Des de l'Osca de 1946 fins al Premio Jovellanos, vosté ha transitat per la sociologia, l'educació, la literatura, els mitjans de comunicació... S'imaginava aquesta biografia?

Sincerament, diria que l'atzar també hi ha jugat una mica. Quan era menut volia ser moltes coses, allò típic dels infants. Això sí, més pirata que no bomber, i després enginyer naval. És cert que també volia ser escriptor, però mai no vaig sospitar que arribaria a ser assaigista: volia ser novel·lista. Tenia, de fet, una mena d'addicció a les novel·letes d'aventures, les devorava: les d'Emilio Salgari, les de l'oest de Zane Grey... Mai no vaig pensar en fer carrera d'escriptor, i encara menys en un gènere com l'assaig, que quan ets menut ni

Fotògraf: M. Lorenzo

“... la meua vocació infantil de novel·lista no ha sigut capaç de crear ficcions i, en canvi, sí que trobe que sóc un bon testimoni de la realitat.”

tan sols saps que existeix. En qualsevol cas, tinc una novel·la, *Prisa por tardar*, que és una mena d'assaig disfressat i que duu per subtítol *Un ensayo de ficción*. És més bé un híbrid, on mire de fer una anàlisi de les corrupcions dels anys 80 des d'una perspectiva biogràfica emmascarada amb ficció. La veritat és que la meua vocació infantil de novel·lista no ha sigut capaç de crear ficcions i, en canvi, sí que trobe que sóc un bon testimoni de la realitat.

Com a testimoni d'aquesta realitat, ha triat per als títols dels seus assajos termes com por, canvi, futur, destí...

Per escollir els títols cal fer servir un criteri, com fan els periodistes —allò que en diuen: “no deixes que la realitat et malbarate un bon titular”. Jo perc molt de temps en dissenyar els títols dels llibres. De vegades me'ls regalen els amics, d'altres, els aconseguisc jo. Mire de no seguir aquesta mena de vicí periodístic d'anteposar el títol a la realitat. De fet, intente tenir en compte tots dos aspectes: la comunicabilitat, per a colpir el lector, i, alhora, la fidelitat a aquesta realitat que pretenc descriure i explicar. És una mica com la quadratura del cercle, trobar una manera feliç que et permeta cridar l'atenció sobre la realitat sent fidel a ella i presentant-la de manera atractiva. Hi ha termes que, per la raó que siga, poden actuar com a paral·lamps de l'atenció.

El passat mes de gener, vosté va donar una conferència a la Universitat de València dins les X Jornades d'Informació als Orientadors del programa *Conèixer*. En un context en el qual continuem parlant dels mals de l'educació, va triar com a títol *L'aprenentatge implícit*. Per què? Som potser un poc ploràmiques?

La raó fonamental d'apel·lar als problemes de l'educació és, supose, que hem confiat en ella els últims dos-cents anys com una panacea, que a nivell col·lectiu havia de salvar la societat de la injustícia, i a nivell individual prometia l'èxit personal. D'un temps ençà, estem sota la síndrome del descrèdit de la gran esperança educativa. Comença a estendre's la imatge oposada, no perquè l'educació siga una via per a condemnar-nos, com sovint es llegeix a la premsa quan es refereixen als col·legis com el brou de cultiu de tots els mals —drogues, sexe, rock'n roll, màfies juvenils... No és això. És, més aviat, com allò que passa amb les religions quan els fidels creuen que el seu déu els ha abandonat i hi demanen comptes:

Déu meu, per què m'has abandonat! Això no passa tan sols amb els usuaris de la religió educativa, sinó també amb nosaltres, amb els sacerdots que ens dediquem a l'educació.

Ara, en el món de l'educació, els experts ens parlen d'objectius estratègics, competències clau, factors bàsics... com si estiguérem tractant amb productes. Què opina de tot això?

Tot respon a l'onada de comercialització que ens envaeix. Al cap i a la fi, les religions clàssiques es converteixen al màrqueting i fan grans espectacles de masses. Quan l'educació ja no sembla acomplir la funció social per a la qual estava prevista —que era, recordem, salvar-nos individualment i col·lectiva— pot esdevenir, almenys, un negoci públic o privat. En el públic paguen els contribuents, i en el privat ho fan els clients. Llavors cal convèncer el contribuent o el client de la conveniència de continuar finançant el negoci. Això exigeix moltes tècniques de màrqueting: cal cultivar la demanda i sofisticar l'oferta perquè sembla més atractiva del que realment és. Però bé, jo trobe que els experts ens fan perdre massa temps en discussions al voltant d'etiquetes, rètols, línies de producte... Als usuaris reals —els alumnes i les seues famílies— això els entra per una orel·la i els ix per l'altra. És un poc com la reforma dels plans d'estudi, que els canvies i tampoc no passa res. Aquí és el mateix: l'argot que et permet legitimar el tipus de currículum formatiu que ofereixes té a veure amb el fet que, cada temporada, cal renovar el màrqueting. Però, al capdavall, són clients captius: On han d'anar? Cal enviar el jovent a les aules, amb un eslògan o amb un altre.

Vosté ha estudiat el concepte de metaeducació. Què ens en pot explicar?

Amb metaeducació, que és allò que hi ha més enllà de l'educació, pretenc que ens preguntem si aquesta serveix per a res o quin és el seu destí, i >>

>> també que ens qüestionem quin hauria de ser el seu sentit ulterior. Aquells que viuen l'educació, els estudiants i els professors, solen viure-la una mica al dia, compleixen els currículums en relació amb la lliçó que els correspon estudiar o ensenyar. Però cal adonar-se que, més enllà d'aquesta quotidianitat, l'educació té una utilitat ajornada, que és la de formar per al futur. És a dir, l'educació mira de programar els alumnes perquè el dia de demà es comporten d'una manera determinada i no pas d'una altra. Per exemple, que siguin bons ciutadans i bons professionals, i que no siguin uns corruptes incívics. Aquesta és la dimensió que hauria de ser el centre de reflexió de l'ensenyament: veure quin tipus de ciutadans estem formant. Això és la metaeducació.

En algun moment ha comparat l'educació amb un peatge...

Tornem a la idea de la gran esperança. Quan déu és superat per la modernitat, arriba la gran esperança d'una educació que ens permetrà fer-nos a nosaltres mateixos. Es presenta com la clau de l'emancipació, individual i col·lectiva, en la mesura que mitjançant l'educació es construirà una societat millor. Ara, aquesta utopia comença, no a ser discutible, però sí a ser menys creguda. La meritocràcia ha suscitat un cert descrèdit. De veritat l'educació ens fa millors? Serveix l'educació per a triomfar individualment i col·lectiva? No està gens clar. L'evidència sembla demostrar que aquells que triomfen no són els més i millor educats, sinó els més oportunistes, els que tenen més influència o els més cíncics. El gran problema és que els nostres xiquets se n'adonen i aleshores pensen: bé, educar-se, per a què?

Està projectant la imatge d'un model social poc sa. Com insereix vostè el capital social en el procés educatiu?

El problema és que el capital humà, o l'educació, no sembla que proporcione millors oportunitats als nostres joves perquè es facen un lloc en la vida, ja que, de moment, sols els condemna a la precarietat laboral i a eternitzar

“L'evidència sembla demostrar que aquells que triomfen no són els més i millor educats, sinó els més oportunistes, els que tenen més influència o els més cíncics.”

la dependència de les seues famílies fins que puguin, eventualment en el futur, rendibilitzar les seues inversions formatives. Davant aquesta aparent pèrdua d'eficàcia del capital humà, sembla que ha funcionat allò que es diu capital social: les xarxes d'influència de les famílies d'origen. I és com si els nostres fills ho endevinaren i digueren: estudiar, per a què? Si tinc prou amb les influències dels meus pares i de la resta de la família.

I troba que encara es funciona d'aquesta manera?

Avui dia sembla que ha deixat de ser així. Abans es podia pensar que s'heretaria el capital social dels majors: els miners eren fills de miners, o la filla del miner es casava amb fills de miner... Però ja fa temps que el capital social no és directament heretable, sinó que es devalua, s'amortitza... I al mateix temps saps que els joves, tan sols amb capital humà, no poden inserir-se en la societat i necessiten alguna cosa més que sembla que el sistema educatiu no està, encara, en condicions d'oferir. I això és el nou capital social: la capacitat d'adquirir relacions socials de confiança mútua que permeten la inserció en un món cada vegada més mòbil, complex i globalitzat. En aquest aspecte, crec que hi ha un cert retard històric en la institució educativa. L'educació, fins ara, tan sols ha sabut donar capital humà individual i individualista, i hauria de començar a proporcionar un capital social molt més horitzontal, transversal i interactiu capaç de generar una sèrie de relacions de confiança que hauran de permetre als joves integrar-se socialment i, individualment, prosperar.

“L’educació, fins ara, tan sols ha sabut donar capital humà individual i individualista, i hauria de començar a proporcionar un capital social molt més horitzontal, transversal i interactiu...”

Què és un sociòleg? Algú que sap de tot?

La veritat és que sí. A Itàlia d’això en diuen, pejorativament, un *tuttologo*, i a Mèxic un *todólogo*: algú que es veu obligat a opinar de tot, amb raó o sense. Els sociòlegs, jo el primer, podem caure en aquesta caricatura i esdevenir uns xarlatans que opinem sobre allò diví i allò humà amb poc fonament i menys coherència. Però, d’una altra banda, i sense tirar-me terra als ulls, pot haver quelcom de veritat en allò de “saber de tot”. Un sociòleg és algú que ha d’analitzar les diferents relacions socials, tant les referides a les xarxes de sociabilitat que hi ha entre les persones –de confiança, de reciprocitat, etc–, com també, i amb especial importància, aquelles relacions ocultes que vertebraven una realitat aparentment molt compartimentada: aquí l’economia, aquí la política, allà l’agricultura... Els sociòlegs mirem de fer visibles aquestes relacions ocultes, secretes, de vegades inconfessables o desconegudes, que vinculen la trama social i fan de la realitat un tot amb sentit coherent i unitari. Aspiram a ser els costurers que cusen el tot social.

Duu més de vint-i-cinc anys com a professor. Noces d’argent, i no les úniques, no?

Doncs, sí. Vaig celebrar les noces d’argent com a membre de la primera promoció de Sociologia de l’Estat. Vaig ser el número u d’aquella promoció i vaig tenir l’oportunitat d’entrar com a professor no numerari a la Facultat de Sociologia de la Complutense, l’única que hi havia. A més a més, vaig celebrar les noces d’argent del meu matrimoni. Ens estimem molt, son un matrimoni a l’antiga en aquests temps de creixent dissolució, estem molt units i ens duem molt bé. Ella també és sociòloga. Finalment, també va coincidir amb el vint-i-cinquè aniversari de la Constitució Espanyola. Aquestes coincidències no poden ser només fruit de la casualitat. Almenys, m’estime més pensar que la meua vida no és tan sols meua, sinó que és un element comú, generacional, la qual cosa li dona encara més sentit.

Sembla que els blogs estiguen de moda. En té algun?

La veritat és que no. Tinc una certa alèrgia a les noves tecnologies, tot i que faig servir massivament el correu electrònic. Des de fa temps m’hi connecte un parell de vegades cada dia. Depenc d’ell per a tota la meua activitat professional: em comuniquo amb els meus alumnes, amb el periòdic i amb les revistes, amb els meus editors i també amb els amics. Però, per a la resta tinc una certa alèrgia. No m’agrada l’ambient aquest de circ un poc mediàtic, massa immediat, massa efímer. Pel que fa als blogs, que són l’última moda, sospite que, com d’altres fenòmens semblants, poden estar sotmesos a l’erosió inexorable del temps. I, per a aquest sector, el temps no va més enllà de cinc anys. Que els blogs

“Cal enviar el jovent a les aules, amb un eslògan o amb un altre.”

perduren? Doncs els prendré seriosament. Mentrestant, continuaré dubtant-ne.

S’imagina un futur sense escola?

No, la veritat és que ni sense escola ni sense cap de les altres institucions, àrees o espais socials als quals té lloc una cosa que és cada volta més escassa. Em referisc als punts de trobada entre persones d’orígens distints, de diferents edats, de diferents procedències culturals. Llocs on es produeix no una trobada mercantil, com es donaria en qualsevol fòrum merament comercial, sinó una trobada carnal, emocional, vivificant. No és només que t’isca bé la classe, o que aquell professor t’haja tret els colors, sinó que tingues experiències interactives tan intenses que cregues que et marcaran la vida. L’escola és de les poques institucions on això encara passa. La universitat n’és una altra. Aquesta idea que la universitat es pot reconvertir amb les noves tecnologies, em planteja uns quants dubtes: si no hi ha trobades cara a cara, trobades carnals que t’obliguen a comprometre’t emocionalment amb qui interactues, difícilment es produeix allò que ha de produir-se: la transmissió, tant de coneixements com d’exemples morals. Això no ho pots fer virtualment, ni amb manuals impresos. Això ho has de fer comproment-te cara a cara. ●

Encara no t'has apuntat?

La Xarxa entre 2

En el número anterior de la revista FUTURA vam proposar una iniciativa amb el títol **Apunta't al fenomen blog. Concurs d'Edublogs per a centres de Secundària**. Alicia Villar i Charo Álvarez en parlen de l'acollida.

Charo Álvarez. No s'ha presentat ningú al concurs, Alicia?

Alicia Villar. Ens han fet arribar tres *blogs*: un dedicat a les proves de majors de 25 anys, un altre sobre energia eòlica i un sobre l'afició al *turning*.

Ch.A. Encara com! Perquè la idea sembla bona, tot el món coincideix que cal portar les tecnologies a les aules, i els *blogs* són tant senzills i estan tant de moda!

A.V. Els *blogs* utilitzats com a mitjà comunicatiu permeten un aprenentatge que es pot seguir des de dins i des de fóra de les aules mitjançant la xarxa. El que passa és que, fins ara, trobem més *blogs* de professors que d'estudiants, i són *blogs* en clau personal, de professors i de professores que expliquen vivències i reflexions intimistes, podríem dir.

Ch.A. És cert, les iniciatives que hem vist són més de professors a títol individual, i també de teòrics respecte de l'educació i de les noves tecnologies. Hi ha poques iniciatives on estiguen implicats els estudiants.

A.V. Sí, i podria ser una tasca del professorat. Seria fantàstic motivar i dinamitzar la creació d'*edublogs* per tal d'*enganxar* els estudiants a l'aprenentatge i a una forma particular de comunicació.

Ch.A. Si, els *blogs*, les bitàcoles o els diaris electrònics solen tenir eixe to personal, però bé, també tenen aquest vessant crític d'opinar sobre l'entorn. Per això pensem que té un espai a les aules.

A.V. I tant. Els estudiants poden connectar-se i consultar materials didàctics, llegir alguna orientació concreta del professorat o intervenir de manera directa fent comentaris. I esdevenir així editors mitjançant el web. Un món de possibilitats! La xarxa és una xarxa de relacions socials.

Ch.A. La veritat és que podríem ampliar el termini d'inscripcions per veure si hi ha més professors i més estudiants que s'hi animen, no? Fins a finals de maig.

A.V. D'acord! La gent interessada pot enviar-nos el formulari web per inscriure's fins a maig. Així que ja poden començar a pensar alguna idea i activar-la en format *blog*. Només es necessiten uns minuts per crear un *blog*. Poden haver tants temes per tractar que tenen relació amb l'educació i amb la vida als instituts... Charo, quins són els premis que havíem pensat?

Ch.A. Doncs hem parlat de materials multimèdia per al centre, però també per als alumnes que hi participen a títol individual, que poden ser un Mp3, un *pen drive*...

A.V. Jo crec que estan molt bé, eh? I les bases que havíem pensat per al concurs?

Ch.A. Poden participar estudiants i professorat de centres d'educació secundària, i pot haver més d'una inscripció per part d'un mateix centre.

A.V. Els *edublogs* poden haver sigut creats anteriorment al concurs?

Ch.A. Sí. No importa quan hagen sigut creats: poden ser anteriors al concurs o bé crear-los de bell nou. Amb continguts originals, això sí.

A.V. I de temàtica, poden ser continguts curriculars i/o educatius...

Ch.A. O també sobre propostes musicals, artístiques, literàries, esportives, relacionades amb el medi ambient, sobre aspectes de solidaritat...

A.V. I també sobre perspectives professionals.

Ch.A. El formulari web el mantindrem, per tant, actiu a www.uv.es/refutura/edublogs i tu hi continuaràs sent la persona de contacte des del teu mail: alicia.villar@uv.es

A.V. Molt d'acord! Esperem que comencem a rebre més *blogs* des d'ara fins dia 15 de maig de 2006!

SUBSCRIVIU-VOS A FUTURA

NÚM. 1 OCTUBRE DE 2004

- Els estudis de Bàsiques i Tècniques • Escola, immigració i gestió de la diversitat cultural • L'atenció a l'alumnat estranger de l'IES Conselleria de València • Entrevista a M^a. Antonia García Benau, secretària del Consell de Coordinació Universitari del Ministeri d'Educació

NÚM. 2 GENER DE 2005

- Els estudis d'Humanitats • Convivència i educació: una mirada des del gènere • Una altra manera d'intervenir en conflictes • Entrevista a M^a. Jesús Sansegundo, ministra d'Educació i Ciència

NÚM. 3 ABRIL DE 2005

- Els estudis de Ciències Socials • L'orientació: experiències i reptes de futur • L'agenda de recerca d'ocupació: eina de formació, orientació professional i inserció laboral • Entrevista a Mariano Fernández Enguita, Catedràtic de Sociologia a la Universitat de Salamanca

NÚM. 4 NOVENBRE DE 2005

- Els estudis d'Educació • No sense la música • El cinema a l'aula • Entrevista a Justo Nieto, Conseller d'Empresa, Universitat i Ciència

Pròxim número: **Maig de 2006**

Si t'interessa rebre al teu domicili o al teu centre de treball la revista **FUTURA** truca al 963 864 535 (de dilluns a divendres, de 8.00 a 15.00 h) o envia un missatge amb les teues dades a revista.futura@uv.es

VNIVERSITAT DE VALÈNCIA

Sessions informatives per titulació

Universitat de València
22, 27 i 29 de març, 3 i 5 d'abril de 2006
Edifici de la Nau, carrer Universitat, 2, València

Les sessions informatives per titulació estan destinades a:

- Estudiants de batxillerat.
- Estudiants dels cicles formatius.
- Estudiants del segon cicle de l'ESO.
- Personal dels gabinets d'orientació.
- Tècnics d'orientació professional.
- Tècnics de Joventut.
- Majors de 25 anys que volen accedir a la Universitat.
- Famílies que volen conèixer l'oferta universitària per als seus fills i filles.

Dimecres, 22 de març

TITULACIÓ	HORA
Mestre/a	17.00
Educació Infantil	
Educació Primària	
Educació Física	
Educació Musical	
Llengua Estrangera	
Educació Especial	
Audició i Llenguatge	

Llicenciatura en CC. de l'Activitat Física i de l'Esport 19.00

Lloc: Aula Magna

TITULACIÓ	HORA
Llicenciatura en Filologia	18.00
Clàssica	
Hispanica	
Catalana	
Anglesa	
Alemanya	
Francesa	

Diplomatura en Educació Social 19.00

Llicenciatura en Pedagogia 19.30

Lloc: Aula 3r pis

Dilluns, 27 de març

TITULACIÓ	HORA
Llicenciatura en Medicina	17.30
Llicenciatura en Odontologia	18.30
Llicenciatura en Farmàcia	19.00
Diplomatura en Fisioteràpia	19.30

Lloc: Aula Magna

Diplomatura en Logopèdia 18.00

Diplomatura en Podologia 18.30

Diplomatura en Podologia 19.00

Diplomatura en Nutrició Humana i Dietètica 19.30

Lloc: Aula 3r pis

Més informació:

<http://www.uv.es/dise> • dise_coneixer@uv.es

963 864 535 / 963 864 734

Dimecres, 29 de març

TITULACIÓ	HORA
Llicenciatura en Dret (*)	17.30
Llicenciatura en Ciències Polítiques i de l'Administració	18.30
Llicenciatura en Psicologia	19.00

Lloc: Aula Magna

Diplomatura en Treball Social 18.00

Diplomatura en Relacions Laborals 18.30

Llicenciatura en Sociologia (**) 19.00

Lloc: Aula 3r pis

Dilluns, 3 d'abril

TITULACIÓ	HORA
Llicenciatura en Química	17.00
Llicenciatura en Ciències Ambientals	17.30
Llicenciatura en Biologia	18.00
Diplomatura en Òptica i Optometria	18.30
Llicenciatura en Física	19.00
Llicenciatura en Matemàtiques	19.30

Lloc: Aula Magna

Enginyeria Tècnica de Telecomunicacions. S. Electrònics 17.30

Enginyeria Tècnica de Telecomunicacions. Telemàtica (***) 18.00

Enginyeria Informàtica (***) 18.30

Enginyeria Química 19.00

Lloc: Aula 3r pis

Dimecres, 5 d'abril

TITULACIÓ	HORA
Llicenciatura en Periodisme	17.00
Llicenciatura en Comunicació Audiovisual	17.30
Diplomatura en Ciències Empresarials	18.00
Llicenciatura en Economia	18.30
Llicenciatura en Administració i Direcció d'Empreses (*)	19.00
Diplomatura en Turisme	19.30

Lloc: Aula Magna

Llicenciatura en Història 17.00

Llicenciatura en Història de l'Art 17.30

Llicenciatura en Geografia 18.00

Llicenciatura en Filosofia 18.30

Diplomatura en Biblioteconomia i Documentació 19.00

Lloc: Aula 3r pis

(*) En aquesta sessió s'explicarà la doble titulació ADE+ Dret

(**) En aquesta sessió s'explicarà la doble titulació Sociologia + Ciències Polítiques i de l'Administració

(***) En aquesta sessió s'explicarà la doble titulació Informàtica + Telemàtica

PRÀCTIQUES DE LABORATORI PER ALS ESTUDIANTS DE BATXILLERAT

Tres facultats del Campus de Burjassot, la Facultat de Química, la de Física i la de Ciències Biològiques, amb la col·laboració del Servei de Formació Permanent i de la Delegació per a la Incorporació a la Universitat, han organitzat durant els mesos de gener i febrer pràctiques de laboratori adreçades als estudiants de primer i segon de batxillerat. L'objectiu comú dels tres centres és, d'una banda, difondre aquestes disciplines i estimular l'interès pel treball experimental i, de l'altra, consolidar les vies de comunicació establertes entre el professorat de diferents nivells educatius.

La primera en encetar aquestes experiències fou la Facultat de Física l'any 2002; el curs següent s'afegí la Facultat de Química i enguany s'ha sumat la Facultat de Ciències Biològiques, que ha començat amb 120 estudiants com a experiència pilot i que espera augmentar el nombre d'estudiants i el d'experiments en els propers cursos. Pel que fa a les facultats de Física i de Química, entre totes dues han rebut al voltant de 400 i 1.400 estudiants respectivament.

Abans de fer les pràctiques de laboratori, s'expliquen als assistents les mesures de seguretat bàsiques, així com les normes d'utilització dels productes que han de manipular i, si escau, s'hi reparteixen bates, ulleres de seguretat i guants. Entre d'altres, alguns dels experiments que s'han realitzat han sigut: la síntesi del niló 66, la reacció àcid-base, l'estudi microscòpic del cervell, l'estudi de les lleis de la refracció i de la difracció de la llum —amb l'ús de làsers— o els xocs de mòbils sense fregament.

Estudiants de batxillerat fent pràctiques a un dels laboratoris de la Universitat. (Foto: M. Lorenzo)

Si us interessa assistir a properes edicions, podeu contactar per mail amb: miguel.v.andres@uv.es (Facultat de Física), jose.m.moratal@uv.es (Facultat de Química) i maria.j.lorente@uv.es (Facultat de Ciències Biològiques).

Panoràmica de la Biblioteca de Ciències Socials Gregori Maians. (Foto: M. Lorenzo)

LES BIBLIOTEQUES DE LA UV AL VOSTRE ABAST

La Universitat de València manté convenis amb diverses institucions i col·lectius per poder utilitzar els seus serveis bibliotecaris: la UNED, alguns col·legis professionals i també el professorat de secundària i de batxillerat. El SIB —Servei d'Informació Bibliogràfica— tramita a qui ho sol·licita el carnet d'usuari mitjançant el qual podrà gaudir de les prestacions ofertes: diferents biblioteques i sales, centres de documentació, etc. Per a sol·licitar el carnet sols cal demostrar la condició de professor de secundària (fotocòpia d'una nòmina o de la presa de possessió), una fotografia recent i emplenar la sol·licitud que està disponible a l'URL del SIB. La documentació es pot entregar en qualsevol de les biblioteques de la Universitat, que la faran arribar per correu intern al SIB, o en les mateixes oficines del SIB, a la quarta planta de l'edifici històric de la Nau, Carrer Universitat, 2, de València.

Més informació:

<http://www.uv.es/~infobib/>

Telèfon: 963 983 122

OLIMPIADES DE BIOLOGIA 2006

El 25 de febrer es tancà el termini d'inscripció a les *Olimpiades de Biologia 2006* organitzades per la Facultat de Ciències Biològiques i la Delegació per a la Incorporació a la Universitat, amb més de 250 inscrits entre les províncies Castelló i València. Adreçades als estudiants del País Valencià matriculats en l'assignatura de Biologia de segon de batxillerat, són les terceres que s'han dut a terme amb l'objectiu d'estimular l'estudi de les ciències biològiques entre els més joves. Els exàmens de la fase autonòmica tindran lloc a la Universitat d'Alacant i a la Universitat de València. Aquesta última inclourà els alumnes de la província de Castelló, ja que la Universitat Jaume I, tot i que col·labora, no té la llicenciatura en Biologia.

Els dies 10 i 15 de març, respectivament, es faran els actes de benvinguda als participants en la Universitat de València i en la Universitat Jaume I. La realització de la prova, que constarà de dues parts, serà el 8 d'abril a les 11.00 h en l'Aulari Interfacultatiu del Campus de Burjassot de la Universitat de València, i l'acte de lliurament està previst per a l'1 de juny a les 18.00 h en l'Aula Magna de la Nau —carrer de la Universitat, 2, València. Tot i que es premiaran les deu millors qualificacions, tan sols els tres primers (dos de Castelló i València, i un d'Alacant) es classificaran per a la posterior fase estatal.

Més informació:

<http://www.uv.es/incorporaciou/cooperacio/biologia2006.htm>

Telèfon de la Delegació: 963 983 160

ÉS EL TEMPS DE LES DONES

CICLE DE CONFERÈNCIES I ACTIVITATS EN COMMEMORACIÓ DEL 8 DE MARÇ DE 2006

Amb motiu del proper 8 de març, dia de la dona treballadora, la Universitat de València engega un cicle de conferències i d'activitats amb el títol *És el temps de les dones*. Organitzades pel Vicerectorat de Cultura i l'Institut Universitari d'Estudis de la Dona, aquestes accions estan adreçades no sols a la comunitat universitària, sinó a tot tipus de públic que pugui estar-hi interessat. Les activitats, que s'allarguen fins al mes de juny, no volen concentrar-se en un únic dia en el qual conflueixen molts actes, i a més a més, també es pretén anar una mica més enllà i fomentar el debat i la discussió al voltant dels temes de gènere.

Activitats programades:

Conferències:

27 de febrer de 2006: 19.30 h, Aula Magna, edifici històric de la Nau. Presentació dels llibres premiats ex aequo amb el I Premi d'Investigació "Presen Sáez de Descatllar": *Mujeres y liderazgo. Una nueva forma de dirigir*, de María Amparo Ramos, i *Republicanas. Identidades de género en el blasquismo (1895-1910)*, de Luz Sanfeliu.

10 de març de 2006: 19.30 h, Aula Magna, edifici històric de la Nau. *Entorn de la sacralització de la figura paterna*, a cura de Silvia Tubert, psicoanalista experta en feminisme.

7 d'abril de 2006: 19.30 h, Aula Magna, edifici històric de la Nau. *La memòria històrica de les dones en el franquisme*, taula rodona moderada per Ana Aguado, professora de la Universitat de València. Intervenien: Andrea Luquin i Alejandra Soler.

27 d'abril de 2006: 19.30 h, Aula Magna, edifici històric de la Nau. *Resistència i moviment de dones a Espanya*, a cura de Giuliana di Febo, professora de la Universitat de Roma.

16 de juny de 2006: 19.30 h, Aula Magna, edifici històric de la Nau. *Noms vells, significats nous. Quan una família no és una família?*, a cura de Gabriele Griffin, professora de la Universitat de Hull (Regne Unit).

Concert:

24 de maig de 2006: 20.30 h, Capella de la Sapiència, edifici històric de la Nau. Recital de piano, *Itàlia somiada*, obra de Fanny Hensel Mendelson. Lucas Carbonell Cerezo, pianista.

Exposició:

8 de març de 2006: 20.00 h, Sala d'exposicions del Jardí Botànic. Inauguració de l'exposició *Ulls de ferro*, pintures i dibuixos de María Gómez. Romandrà oberta fins al 23 d'abril.

DIÀLEGS ENTRE ELS ESCRITORS I ELS LECTORS JOVES

Organitzades conjuntament pel Departament de Filologia Catalana, l'Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana i el Servei de Formació Permanent de la Universitat de València, s'estan fent una sèrie de trobades entre escriptors i lectors joves. Aquests diàlegs intenten despertar la curiositat i fomentar l'hàbit de lectura dels estudiants que hi participen aproximant-los a la figura de l'escriptor.

Properes sessions:

- *La ficció als estels. L'astronomia en la literatura: d'Eureka d'Edgar Allan Poe a Senyoria de Jaume Cabré*, a cura de Vicent J. Martínez i *Les músiques de la Història*, a cura de Joan B. Llinares: 30 de març a les 11.00 h.
- *Diàleg amb l'escriptor Jaume Cabré (novel·la: Senyoria)*: 27 d'abril a les 11.30 h.

Totes dues sessions es faran a la Sala d'Actes de la Facultat de Filologia, Av. Blasco Ibáñez, 32, València.

Més informació:

<http://www.uv.es/sfp/marcouni.htm>

VISITANT LA UNIVERSITAT... VISITANT LA NAU

Claustre de l'edifici històric de la Nau. (Foto: M. Lorenzo)

L'edifici històric de la Nau, situat al carrer de la Universitat, fou rehabilitat l'any 1999, amb motiu del 500è aniversari de la fundació de la Universitat de València. L'origen d'aquest immoble són les cases que van adquirir els jurats de la ciutat el 1493 amb la intenció d'ubicar-hi l'Estudi General, que es fundà el 1499. Actualment, aquest edifici és la seu de la Biblioteca Històrica de la Universitat però, a més a més, compta amb unes infraestructures renovades que permeten l'activitat administrativa i de gestió, l'acadèmica (organització de jornades, congressos, docència d'alguns mestratges...) i la cultural (exposicions, teatre, concerts...). D'aquesta manera s'ha aconseguit combinar la monumentalitat de l'espai amb un ús racional que li dona vitalitat i el manté com un dels espais de referència cultural i universitària de la ciutat.

Si el que voleu és visitar l'edifici de la mà d'un guia, cal fer-ho prèvia reserva emplenant el formulari que trobareu al web del Vicerectorat de Cultura. El guia us acompanyarà per tal d'explicar-vos la història i els personatges més rellevants alhora que us hi mostrarà els espais emblemàtics: Paranif, Claustre, Aula Magna, Capella de la Sapiència, Sala de Juntes o Sala Matilde Salvador. La Biblioteca Històrica i la Sala Duc de Calàbria no s'inclouen dins la visita per motius de conservació. També es poden visitar les exposicions que es realitzen en les diferents sales –Sala Estudi General, Sala Thesaurus, Sala Martínez Guerricabeitia, Sala Oberta i, eventualment, la Sala Duc de Calàbria. Es pot anar individualment o en grup dins els horaris establerts. De vegades, les exposicions inclouen tallers didàctics que poden resultar interessants per a grups escolars de diverses edats. Els diversos guies que mostren els espais i expliquen les exposicions són voluntaris culturals de la Universitat.

A banda de les exposicions, tenen lloc altres activitats obertes al públic en general: teatre al llarg del curs acadèmic a la Sala Matilde Salvador, música a la Capella de la Sapiència –dimecres de vesprada–, o taules rodones i conferències al Fòrum de Debats –dijous a la tarda.

Més informació:

<http://www.uv.es/cultura> • mail: visites.guiades@uv.es

Telèfon: 963 864 922

Primer dia de classe...

.....pel que fa a l'avaluació.... tots teniu un EXCEL·LENT.... des d'aquest moment depén del vostre treball i dedicació mantenir-lo o no

Mira! també ha arribat a les aules el carnet per punts!

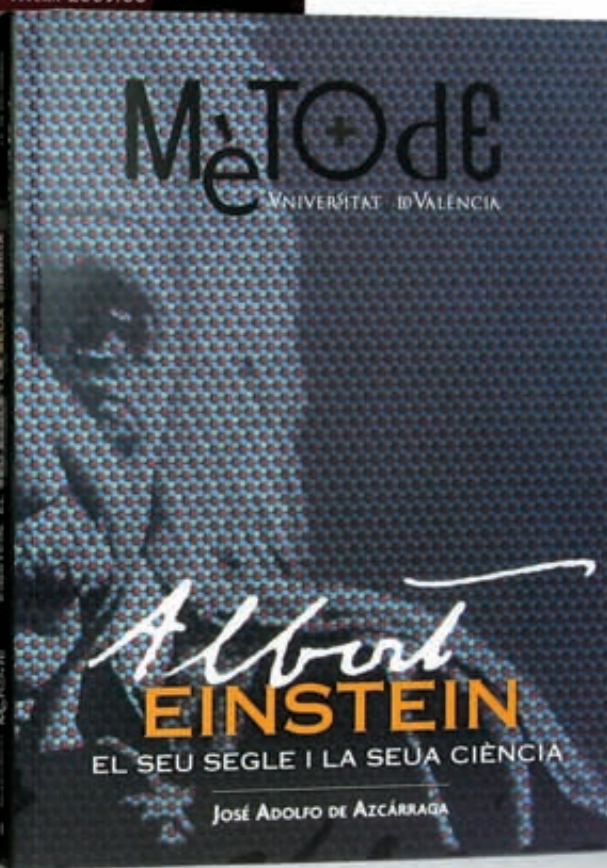
DINO SALINAS

MÈTODE

REVISTA DE DIVULGACIÓ CIENTÍFICA DE LA UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

Subscribiu-vos ara a Mètode

i rebreu gratis el primer número de les "Monografies Mètode":
"Einstein, el seu segle i la seua ciència", de J. A. de Azcárraga.
Aquest llibre no sols és una biografia actualitzada, i molt ben
escrita, del cèlebre descobridor de la relativitat, sinó que alhora hi
trobem un repàs extraordinari de la física del segle xx.

MÈTODE: Jardí Botànic de la Universitat de València
C/ Quart, 80, 46008 València · Tel.: 96 315 68 28 - 96 315 68 00 · SUBSCRIPCIONS: 96 386 45 61

www.uv.es/metode

F

www.uv.es/revistafutura

FUTURA

VNIVERSITAT
DE VALÈNCIA